

HUMANISTINEN AMMATTIKORKEAKOULU

OPINNÄYTETYÖ

Monikulttuurisen vanhempainseurakunnan
synty kehittämisryhmäksi

Eini Nykvist

Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön
koulutusohjelma (210 op)
joulukuu 2010

HUMANISTINEN AMMATTIKORKEAKOULU

Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma Nurmijärven kampus

TIIVISTELMÄ

Työn tekijä Eini Nykvist	Sivumäärä 64 ja 8 liitesivua
Työn nimi Monikulttuurisen vanhempaintoimikunnan synty kehittämisryhmäksi	
Ohjaava opettaja Osmo Jurvanen	
Työn tilaaja ja/tai työelämäohjaaja Länsimäen yhtenäiskoulun rehtori Virpi Lehmusvaara	
<p>Länsimäen yhtenäiskouluun perustettiin monikulttuurinen vanhempaintoimikunta syksyllä 2009. Kodin ja koulun välistä yhteistyötä täytyi kehittää, sillä siinä ei ollut huomioitu koulun muuttumista monikulttuuriseksi viimeisen kahdenkymmenen vuoden aikana.</p> <p>Opinnäytetyössä tutkitaan mitkä seikat vaikuttivat vanhempaintoimikunnan syntyyn ja millainen kehittämisryhmä siitä tuli. Opinnäytetyössä on kehittämisen näkökulma. Opinnäytetyössä käytettiin toiminta- ja laadullista tutkimusta. Tutkimusta varten haastateltiin Länsimäenyhtenäiskoulun opettajia, vanhempaintoimikunnan perustamiseen osallistuneita vanhempia ja suomen Vanhempainliiton jäsenyhdistyksiä. Aineistoa analysoitiin sekä laadullisesti että määrällisesti.</p> <p>Opinnäytetyö tarjoaa osallistavan mallin maahanmuuttajataustaisten vanhempien saamiseksi mukaan koulujen ja päiväkotien vanhempaintoimikuntiin ja - yhdistyksiin. Opinnäytetyö osoittaa, mikä merkitys oli osallisuudella ja voimaannuttamisella vanhempaintoimikunnan syntyyn. Vanhempaintoimikunnan jäsenten voimaantuminen näkyy ryhmän innovatiivisuudessa ja osallisuuden laajenemisena lähiympäristöön. Osallistavaa mallia voidaan käyttää erilaisissa vapaaehtoistoiminnoissa.</p> <p>Monikulttuurinen vanhempaintoimikunta on vapaaehtoisista muodostunut, osin virallinen työryhmä, joka toimii oppilaiden oppimisen ja hyvän elämän saavuttamiseksi. Se on toiminut aktiivisesti ja kehittänyt kodin ja koulun välistä yhteistyötä. Se on kehitellyt uusia menetelmiä kodin ja koulun väliseen viestintään sekä opettajien ja vanhempien väliseen yhteistyöhön.</p>	
Asiasanat Kehittäminen, monikulttuurisuus, osallisuus ja voimaantuminen	

HUMAK UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES
Degree programme in Civic Activities and Youth Work
Nurmijärvi Unit
ABSTRACT

Author Eini Nykvist	Number of Pages 64
Title Multicultural parents committee becoming as group of development.	
Supervisor Osmo Jurvanen	
Subscriber and/or Mentor Virpi Lehmusvaara, the director of Länsimäki school	
<p>A multicultural parents' committee was established in Länsimäki School in the autumn of 2009. There was a need to develop the cooperation between home and school. The school had become multicultural during the preceding twenty years, which had not, however, been taken in to account in the co-operation.</p> <p>This thesis concentrates on finding out which factors influenced the birth of the parents' committee and what kind of development group it became. This is examined from the developmental point of view.</p> <p>In this study, both action research and qualitative research were applied. The research material was collected from the teachers of Länsimäki School, the parents involved in the multicultural parents' committee and member associations of Finnish Parents' Association. The data was analyzed both qualitatively and quantitatively.</p> <p>This thesis presents a participatory model for including immigrant parents into the parents' committees and associations of schools and kindergartens. The thesis points out that involvement and empowerment are of considerable importance when founding a parents' committee. The empowerment of the committee members shows in the innovativeness of the group and in the expansion of their participation to the local community. The participatory model can be applied to voluntary work in diverse contexts.</p> <p>Multicultural parents' committee consists of volunteers. It is a partly formal work group, the aim of which is to improve the learning and good life of students. The committee has worked actively and developed cooperation between home and school. It also has developed new methods for communication between school and home and cooperation between teachers and parents.</p>	
Keywords Development, multiculturalism, inclusion and empowerment	

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	5
2 OPINNÄYTETYÖN LÄHTÖKOHDAT	7
2.1 Länsimäen alue	7
2.2 Kodin ja koulun välinen yhteistyö	8
2.3 Miksi kodin ja koulun välistä yhteistyötä täytyy kehittää Länsimäen yhtenäiskoulussa?	10
3 OPINNÄYTETYÖN TIETOPERUSTA	15
3.1 Opinnäytetyössä käytettämäni kirjallisuus ja muu tietoperusta	15
3.2 Ryhmän muodostuminen ja sen tunnusmerkit	16
3.3 Erilaiset ryhmät ja niiden tavoitteet	18
3.4 Kulttuuri, monikulttuurisuus	20
3.5 Osallisuus ja osallistuminen	21
3.6 Sosiokulttuurinen innostaminen	24
3.7 Voimaantuminen	26
4 TUTKIMUKSESSA KÄYTETYT MENETELMÄT	28
4.1 Toimintatutkimus ja laadullinen tutkimus	28
4.2 Aineiston hankinta ja sen analysointi	29
5 AINEISTOSTA NOUSEVIA VASTAUKSIA OPINNÄYTETYÖN TUTKIMUSKYSYMYKSEEN	32
5.1 Länsimäen yhtenäiskoulun opettajien vastauksia kyselyyni	33
5.2 Suomen vanhempainliiton jäsenyhdistysten vastauksia kyselyyni	35
5.3 Täyttääkö vanhempainliiton ryhmän tunnusmerkit?	37
5.3.1 Vuorovaikutus	37
5.3.2 Roolit	38
5.3.3 Säännöt ja rajat	39
5.3.4 Toiminnan tavoite	40
5.4 Vanhempainliiton syntyy vaikuttaneita tekijöitä	41
5.5 Jäsenten osallisuuden ja voimaantumisen vaikutus toimikunnan syntyyn	43
5.6 Sosiokulttuurisen innostamisen vaikutus toimikunnan syntyyn	47
5.7 Muita syitä toimikunnan syntyyn	52
5.8 Millainen kehittämisryhmä vanhempainliiton on?	53
6 VASTAUKSET TUTKIMUSKYSYMYKSIIN	57
7 POHDINTA	59
LÄHTEET	60
LIITTEET	64

1 JOHDANTO

Ulkomaan kansalaisten määrä on kasvanut Suomessa voimakkaasti 1990-luvun alusta lähtien. Vuonna 1990 ulkomaalaisia oli vain 0,5 % väestöstä, mutta vuoden 2009 lopussa heitä oli jo yhteensä 2,9 % väestöstä ja äidinkielenään jotain muuta kuin suomea, ruotsia tai saamea puhuvia oli yhteensä 3,9 %. (Kunnat.net 2010.)

Länsimäessä, Länsimäen yhtenäiskoulussa, kun nuorin tyttäreni aloitti ensimmäisen luokan ko. koulussa (silloin Pallastunturintien ala- aste) 1991, hänen luokallaan oli yksi maahanmuuttajataustainen lapsi ja nyt Länsimäen yhtenäiskoulun eräällä 1. luokalla on maahanmuuttajataustaisia lapsia noin 60 % koko oppilasmäärästä.

Länsimäen yhtenäiskoulun oppilasaines on muuttunut paljon 20 vuoden aikana, mutta vanhempien kanssa tehtävä yhteistyö ei ole paljoakaan muuttunut. Vanhempien kanssa tehtävä yhteistyö tarkoitti Länsimäen yhtenäiskoulussa ennen kevättä 2010 vanhempien vartteja, joissa opettaja ja vanhempi keskusteleval mm. lapsen osaamisesta ja käyttäytymisestä. Yhteistyötä oli myös vanhempainiltojen järjestäminen syksyisin kun koulut alkoivat.

Toimivalla yhteistyöllä on suuri merkitys lapsen koulumotivaatioon ja oppimistuloksiin. Kun koulun toimintakulttuuri muuttuu, on mietittävä toimiiko se yhteistyö, mitä on aiemmin tehty. Maahanmuuttajataustaisten vanhempien mukaantulo kouluyhteisöön on otettava huomioon yhteistyössä, koska ainoastaan heillä on tieto siitä, millaisesta yhteistyöstä he hyötyvät.

Tästä edellä mainitusta syystä perustimme syksyllä 2009 Länsimäen yhtenäiskouluun monikulttuurisen vanhempaintoimikunnan. Suomen Vanhempainliitolla on myös käynnissä Raha- automaattiyhdistyksen rahoittama ”Vanhempainyhdistykset matkalla monikulttuurisuuteen”- projekti, jolla pyritään saamaan vanhempainyhdistyksiä monikulttuurisiksi. Tavoitteeseen pyritään kehittämällä erilaisia toimintamalleja. Lähetin sähköpostia Suomen Vanhempainliiton toiminnanjohtajalle, kun kuulin projektista. Toiminnanjohtaja Metso sanoi olevansa kiinnostunut tekemään yhteistyötä Länsimäen yhtenäiskoulun kanssa. Hän oli kiinnostunut opinnäytetyöstäni, joka oli silloin työnimellä ” Länsimäen yhtenäiskoulun monikulttuurisen vanhempaintoimikunnan perustaminen”. (Metso 2010.)

Innostuin vielä enemmän opinnäytetyöni aiheesta, sillä sen tulos voi olla nyt valtakunnallisestikin merkittävä, jos Suomen vanhempainliiton jäsenyhdistyksissä ja kouluissa, joissa on maahanmuuttajataustaisia oppilaita, kiinnostutaan Länsimäen yhtenäiskoulussa toteutetusta mallista.

Vanhempaintoimikunnan syntyyn vaikuttaneet tekijät on opinnäytetyöni yksi tutkimuskysymys. Toinen tutkimuskysymykseni on millainen kehittämisryhmä Länsimäen yhtenäiskoulun monikulttuurinen vanhempaintoimikunta on. Tässä opinnäytetyössä puhun jatkossa ainoastaan vanhempaintoimikunnasta, jolla tarkoitan Länsimäen yhtenäiskoulun monikulttuurista vanhempaintoimikuntaa.

Opinnäytetyöni tarjoaa osallistavan toimintamallin monikulttuurisen vanhempaintoimikunnan tai vanhempainyhdistyksen perustamiseksi. Mallia voidaan käyttää toki kaikenlaisen vapaaehtoistoiminnan piirissä. Opinnäytetyössäni on toiminnan kehittämisen näkökulma.

2 OPINNÄYTETYÖN LÄHTÖKOHDAT

2.1 Länsimäen alue

Vantaan kaupungin Hakunilan palvelualueella, johon Länsimäkikin kuuluu, asuu noin 29 000 ihmistä. Hakunilan alue erottuu muista Vantaan alueista, joita on viisi, siten, että siellä on vuokra-asuntojen määrä suhteessa koko asuntokantaan kaupungin suurin. Hakunilassa asuu ulkomaalaistaustaisia henkilöitä suhteessa koko asukasmäärään eniten. Koulutustaso on Hakunilan alueella Vantaan alhaisin ja yksinhuoltajaperheiden osuus perheistä on Vantaan korkein. Työttömyysaste on Vantaan keskiarvoa korkeampi ja toimeentulotuki asiakkaiden määrä on suhteellisesti Vantaan korkein. (Hakunilan...2010). Länsimäessä on hyvät ulkoilumaastot lenkkeilyyn ja hiihtoon. Mustavuoren luonnonsuojelualue on lähellä. Olen asunut Länsimäessä 20 vuotta ja viisi vuotta Rajakylässä, joka kuuluu myös Hakunilan palvelualueeseen. Länsimäen puoli koostuu kerrostaloista ja Rajakylä on rivitalo ja omakotitalo aluetta. Rajakylässä on koulu, jossa ei ole kuin muutama maahanmuuttajataustainen oppilas. Koulusta lapset tulevat Länsimäen yhtenäiskouluun seitsemännelle luokalle, jolloin he ensimmäistä kertaa saavat luokkakaverikseen maahanmuuttajataustaisia lapsia. Se on seitsemänsien luokkien opettajille haasteellista. Lapseni ovat käyneet Pallas-tunturintien ala- astetta ja Länsimäen yläkoulua, jotka yhdistettiin vuonna 2007 Länsimäen yhtenäiskouluksi. Alue ja sen koulu ovat minulle siis hyvin tuttuja.

Yvonne Busk (2003) kertoo Tukholman lähiössä olevasta Rinkebystä, jossa on todella paljon maahanmuuttajia ja sosiaalisia ongelmia. Alueella on köyhyyttä ja monet voivat huonosti. Alueella asuu myös hyvin koulutettuja ihmisiä, jotka aiemmin ottivat lapsensa pois Rinkebyn koulusta, koska koulu oli ollut kaaoksessa, oppilaat olivat ottaneet vallan ja opettajat sanoutuivat työstään irti taukoamatta. Hyvin koulutetut halusivat lasten saavuttavan hyviä oppimistuloksia. Nyt kun koulu on saanut yhteistyön toimimaan vanhempien, nuoriso- ja kulttuuritoimen ja yritysten kanssa ja sen maine on hyvä ja sinne halutaan lapsia opiskelemaan. (Mt., 15- 18, 51- 52.) Olen käynyt kaksi kertaa Rinkebyssä ja koen alueiden olevan jossain määrin samanlaisia. Länsimäki on nyt kuin Rinkeby parikymmentä vuotta sitten. Meillä on etuna se, ettei meidän tarvitse kokea kaaosta, jos toimimme viisaasti ja otamme oppia Rinkebystä.

2.2 Kodin ja koulun välinen yhteistyö

Vanhempaintoimikunnan toimintaa ei ole määritelty laissa, mutta kodin ja koulun välisestä yhteistyöstä on mainittu Perusopetuksen opetussuunnitelmien perusteissa (2004, 20), että yhteistyötä toteutetaan sekä yksilö- että yhteisötasolla ja sen tavoitteena on edistää lapsen ja nuoren turvallisuutta, hyvinvointia ja oppimisen edellytyksiä. Ehdotuksessa perusopetuslaissa tarkoitetun opetuksen yleisiksi valtakunnallisiksi tavoitteiksi ja tuntijaoksi sekä perusopetuksen uudistamisen painopisteiksi sanotaan, että opetus ja kasvatustehdään yhteistyössä kotien kanssa, kasvatukseen liittyvää kumppanuutta tuetaan ja vanhempaintoimintaa edistetään (OPM 2010, 234).

Eskelisen (2005) mukaan aito kasvatusyhteistyö vaatii viranhaltijoiden osaamisen siirtymistä tavallisten vanhempien arjen käyttövoimaksi. Kasvatusyhteistyö vaatii myös sosiaalista pääomaa, joka koostuu yhteisistä arvoista, normeista ja luottamuksesta. (Mt., 40- 41.) Länsimäen yhtenäiskoulussa käytiin arvokeskustelu opettajien, oppilaskunnan ja vanhempaintoimikunnan jäsenten kanssa ja näistä eri ryhmissä saaduista arvoista koottiin koulumme yhteiset arvot niin että ne olivat sopusoinnussa myös perusopetuksen arvojen kanssa. Helakorpi (2005) mainitsee, että organisaatiossa on piiloarvoja - tapoja ja tottumuksia, jotka ovat muotoutuneet aikojen kuluessa eikä niistä ole erikseen sovittu. Taaksepäin katsomalla voimme löytää näitä tapoja ja tottumuksia. (Mt., 39.)

Luottamus syntyy aidon kohtaamisen tuloksena. Jos ammattilaiset (opettajat) ja asiantuntijat (vanhemmat) kohtaavat toisensa ihmisinä ja keskustelevat elämästä ja kasvamisesta avoimesti ja rehellisesti, syntyy asiantuntijuutta. Tällaisessa jaetun asiantuntijuuden yhteistyössä vanhemmat viihtyvät. (Eskelinen 2005, 40- 41.) Kasvatuskumppanuus muodostuu Koistisen (2005) mukaan niin, että tutustumisen ja verkostoitumisen kautta syntyy yhteisöllisyyttä. Koistinen mainitsee, että yhteisöllisyyttä ei synny ilman tietoista ja suunniteltua toimintaa ja että kasvatusyhteistyö on vanhempien mukaan tulon myötä muuttunut kasvatuskumppanuudeksi, joka lisää lasten ja nuorten hyvinvointia. (Mt., 140 – 141.) Vanhempaintoimikunta suunnittelee erilaisia kohtaamisen mahdollisuuksia opettajille, oppilaille ja vanhemmille.

Marjatta Siniharju (2003) on tutkinut kodin ja koulun välistä yhteistyötä peruskoulun alaluokilla lukuvuosina 1983- 1984 ja 1998- 1999. Tutkimuksessaan hän kysynyt opettajilta millaisina esteinä kodin ja koulun yhteistyölle pidät seuraavia asioita omalla kohdallasi? Esteitä oli lueteltu yksitoista, joista minun mielenkiintoni herätti kohta ”En tunne omaavani riittävää koulutusta vanhempien kanssa keskusteluun.” Opettajankoulutuslaitoksesta saadut ohjeet yhteistyöhön olivat vähäisiä, vain 4 % vuoden 1984 aineiston vastaajista ja 6 % vuoden 1999 aineiston vastaajista koki saaneensa ideoita varhempain kanssa tehtävään yhteistyöhön koulutusaikana. Opettajan oma työkokemus oli antanut valmiuksia yhteistyöhön molempien vuosien aineiston vastaajille. Opettajien vastauksia avoimeen kysymykseen olivat mm. seuraava esimerkki vuoden 1984 aineistosta.

”Olenkin ihmetellyt sitä, miksi koulutuksessa ei puhuttu kodin ja koulun yhteistyöstä ja valmiudesta tavata aikuisia ihmisiä.”

Ja vuoden 1999 aineistosta tämä:

”Kaiken kaikkiaan tunnen olevani hyvin yksin kodin ja koulun yhteistyön kanssa. Se, että tulen toimeen alati vaikeutuvan oppilasaineksen kanssa, ei ole verrattavissa siihen, että joudun tulemaan toimeen heidän vanhempiensa kanssa ja siihen en ole saanut mitään koulutusta.”

Jotkut opettajat olivat sitä mieltä, että yhteistyötaito on luonnekysymys eikä siihen voi koulutuksella vaikuttaa. (Mt., 68- 69, 160.) Peruskoulussa lapselle kuitenkin opetetaan yhteistyötaitoja. Niitä arvioidaankin käyttäytymisen ja työskentelytaitojen arvioinnin yhteydessä (Perusopetuksen ...2004, 262).

Opettajan voi olla vaikea kohdata maahanmuuttajataustainen vanhempi, jos hän ei ole tottunut kohtaamaan edes suomalaisvanhempia. Keskustelin muutaman kollegani kanssa näistä Siniharjun tutkimukseen osallistuneiden opettajien vastauksista ja olen kollegoideni kanssa sitä mieltä, että yhteistyö vanhempien kanssa ei ole sen kummempaa kuin kollegoidenkaan tai kenen tahansa aikuisen ihmisen kanssa. Ammatillisen yhteistyön, joka on osa ammattitaitoa, avulla parannetaan työhyvinvointia ja oppilaiden osaamista (Raina & Haapaniemi 2007,25). Kollegat, joiden kanssa keskustelin, olivat juuri tekemässä hienoa ylä- alakoulu yhteistyötä, jossa yhdistettiin englannin, historian ja kuvataiteenopetus.

2.2 Miksi kodin ja koulun välistä yhteistyötä täytyy kehittää Länsimäen yhtenäiskoulussa?

Länsimäen yhtenäiskoulussa, jossa olen opettajana, on maahanmuuttajataustaisia lapsia 35 %. Alakoulun puolella maahanmuuttajataustaisia lapsia on jo noin 50 %. Opettajat joutuvat miettimään monipuolisia opetusmenetelmiä, jotta kaikki lapset opivat opetettavan asian. Heidän täytyy myös jaksaa tukea ja kannustaa lapsia paljon. Monikulttuurisuus nähdään koulussamme rikkautena, sillä kaikissa työpaikoissa tulevaisuudessa tarvitaan monikulttuurisuustaitoja.

Maahanmuuttajataustaisen lapsen terveyteen voi vaikuttaa lähtömaassa koetut asiat, joiden aiheuttama stressi voi puhjeta vasta vuosienkin päästä. Monilla lapsilla ovat kotimaassa jääneet esimerkiksi hampaat kokonaan hoitamatta. Silloin yhteydenotto kouluhammaslääkäriin ja hampaiden paikkaus ovat aivan ensimmäinen asia, joka täytyy huolehtia, kun lapsi saapuu valmistavaan luokkaan, jotta lapsi pystyy seuraamaan opetusta.

Joskus lapsen vanhemmat ovat tilanteessa, jossa kotimaan asiat painavat heitä. Heillä ei ole työtä ja he kärsivät masennuksesta ja erilaisista fyysisistä sairauksista, jotka ovat maahan muuttamisen seurausta. Vanhempien sairaus heijastuu koko perheeseen ja vaikuttaa näin lasten koulunkäyntiin. Koulun oppilashuoltoryhmä on silloin erilaisten haasteiden kanssa tekemisissä, kuin koulussa, jossa on ainoastaan kanta-väestöön kuuluvia lapsia. Edellä kuvaamani asiat ovat varmaan tuttuja monella alueella ja monessa koulussa ainakin pääkaupunkiseudulla. Maahanmuuttajataustaisia lapsia tulee kouluissamme olemaan jatkossakin ja yhä enenevässä määrin (Tilastokeskus 2010), joten on mietittävä keinoja lasten auttamiseksi.

Hyvien tulosten saavuttamiseen ja menestymiseen monikulttuurisessa koulussa tarvitaan Talibin (2002) mielestä monia tekijöitä. Hän on sitä mieltä, että opetussuunnitelma työssä kulttuuriset sisällöt on sisällytettävä kaikkiin oppiaineisiin. (Mt., 120.) Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet uusittiin joiltain osin ja ne tulee ottaa käyttöön viimeistään 1.8.2011. Valmistavan opetuksen osalta uudet opetussuunnitelman perusteet on hyväksytty 18.6.2009 ja ne tuli ottaa käyttöön viimeistään 1.1.2010.

Mielestäni on tärkeää, että vanhemmat saavat myös äänensä kuuluviin, kun kouluissa aletaan tehdä uutta koulukohtaista opetussuunnitelmaa. Huoltajat ovat osallistuneet opetussuunnitelman laatimiseen yleisemmin yläkouluissa (63 %) kuin alakouluissa (44 %) ja suurissa kouluissa yleisemmin kuin pienissä (Rimpelä & Metso & Saaristo & Wiss 2008, 39). Talibin (2002, 121) mukaan tarvitaan myös työtään ja itseään arvostavia ja oppilaista huolehtivia opettajia ja monipuoliset opetusmateriaalit. Opettajat Länsimäen yhtenäiskoulussa ovat varmasti työnsä osaavia ja lapsista huolehtivia. Koulun oppilasaines on haastavaa ja opettajalta vaaditaan pitkää pinnaa, lämmintä sydäntä ja luovuutta opetusmenetelmien valinnassa.

Helsingin Sanomissa (2009) oli 26.10.2009 pääkirjoitus otsikolla ”Koulujen eriytyminen estettävä”. Siinä kerrottiin, että Helsingin lähiöiden kouluja uhkaa jo kantaväestöön kuuluvien lasten pako. Tällaista ilmiötä ei Länsimäessä ole ollut. Talib (2002, 121) mainitsee, että koulun täytyy myös huolehtia lapsen oikeuksista saada valmistavaa opetusta, suomi toisena kielenä opetusta ja oman äidinkielen opetusta. Länsimäen yhtenäiskoulussa annetaan valmistavaa esiopetusta, valmistavaa opetusta sekä ala- että yläkoulussa ja suomi toisena kielenä opetusta.

Myös oman äidinkielen opetusta annetaan Länsimäen yhtenäiskoulussa monella eri kielellä, joskaan ei vielä kukaan aivan kaikille oppilaille. Koulu, joka saavuttaa hyviä tuloksia toimii Talibin (2002, 122) mukaan vahvan johtajuuden alaisena ja henkilökunta on tietoinen yhteisistä koulukulttuurin arvoista. Länsimäen yhtenäiskoulun uusi rehtori on aloittanut syksyllä 2009. Hän on mielestäni jämäkkä, mutta joustava, helposti lähestyttävä ja uusia ideoita tukeva. Koulussamme käytiin viime lukuvuonna henkilöstön, oppilaskunnan ja vanhempaintoimikunnan arvokeskustelu, josta saimme keväällä yhteenvedon. Tänä lukuvuonna 2010-2011 mietimme samoissa kokouksissa sitä, kuinka arvot konkretisoidaan käytäntöön.

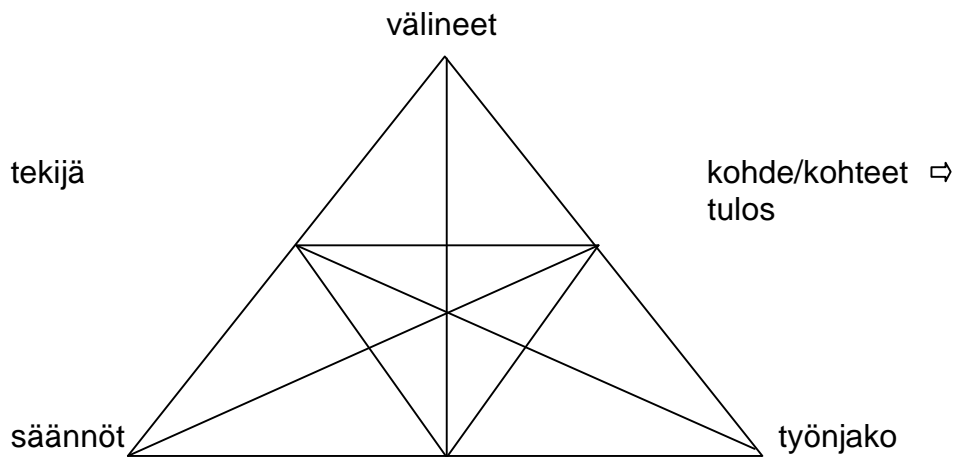
Yvonne Busk (2003) kertoo kuinka Tukholmalaisen Rinkebyn koulun rehtori Börje Ehrstrand piti, aloittaessaan koulussa uutena rehtorina, yhtenä tärkeimmistä toimenpiteistään vanhempien osallisuuden ja vaikutusvallan lisäämistä. Hän perusti sinne vanhempaintoimikunnan oman työnsä tueksi. Vähitellen vanhemmat saivat valtaa paikallisessa hallituksessakin ja näin muodostivat edunvalvontaryhmän, joka pystyi painostamaan päättäjiä kouluun liittyvissä asioissa. (Mt., 107.)

Länsimäen yhtenäiskoulun rehtori on opinnäytetyöni tilaaja ja ollut tukenani koko ajan monikulttuurisen vanhempaintoimikunnan perustamisesta alkaen ja mukana myös joissakin kokouksissa. Talib (2002) mainitsee vielä, että koulussa täytyy olla avoin ja turvallinen ilmapiiri ja tarkat hyväksyttävän käytöksen säännöt, joita ei voi tulkita väärin. Viimeisenä, vaan ei vähäisimpänä, hän mainitsee jatkuvan yhteistyön vanhempien ja koulua ympäröivän yhteiskunnan ja yhteisön välillä. (Mt., 122.)

Olen toiminut Vantaan kaupungin sivistysvirastossa kieli- ja kulttuuriryhmien opetuksen aluekoordinaattorina kaksi ja puoli vuotta 7.1.2007- 31.7.2009 sekä valmistavan opetuksen konsultoivana opettajana vuosina 2005- 2009, joten minulla on tietoa maahanmuuttajataustaisten huoltajien tilanteesta ja heidän lastensa koulunkäyntiin liittyvistä haasteista. Järjestimme koordinaattoriaikoinani yhdessä kieli- ja kulttuuriryhmien opetuksen konsultoivan koulupsykologin kanssa maahanmuuttajataustaisille vanhemmille infoiltoja, joissa käsiteltiin mm. Suomen koulutusjärjestelmää. Toiminnan aikana huomasin, etteivät maahanmuuttajataustaiset vanhemmat tiedä mm. suomalaisesta koulukulttuurista, organisaatiosta ja oppisisällöistä.

Sivulla 13 oleva kuvio 1 on Engeströmin (2002, 56) toimintajärjestelmän rakennemalli. Alkuperäisessä rakennemallissa oli kuvattu potilaan ja lääkärin vuorovaikutus toimintajärjestelmäparina, poistin tämän vuorovaikutuksen tekijät ja pelkistin mallin osaluokiksi. Rakennemallia käytetään työelämän kehittämishankkeissa. Se auttaa jäsentämään epämääräisiä ongelmia. Kehittämisen kannalta on keskeistä se, että on olemassa ristiriita esim. vanha väline (toimintamalli) ja muuttunut kohde. Jos, jokin osaluokka rakennemallissa muuttuu aiheuttaa se muutoksen muihinkin osaluokkiin. (Heikkinen & Roivio & Syrjälä 2008, 63- 64.)

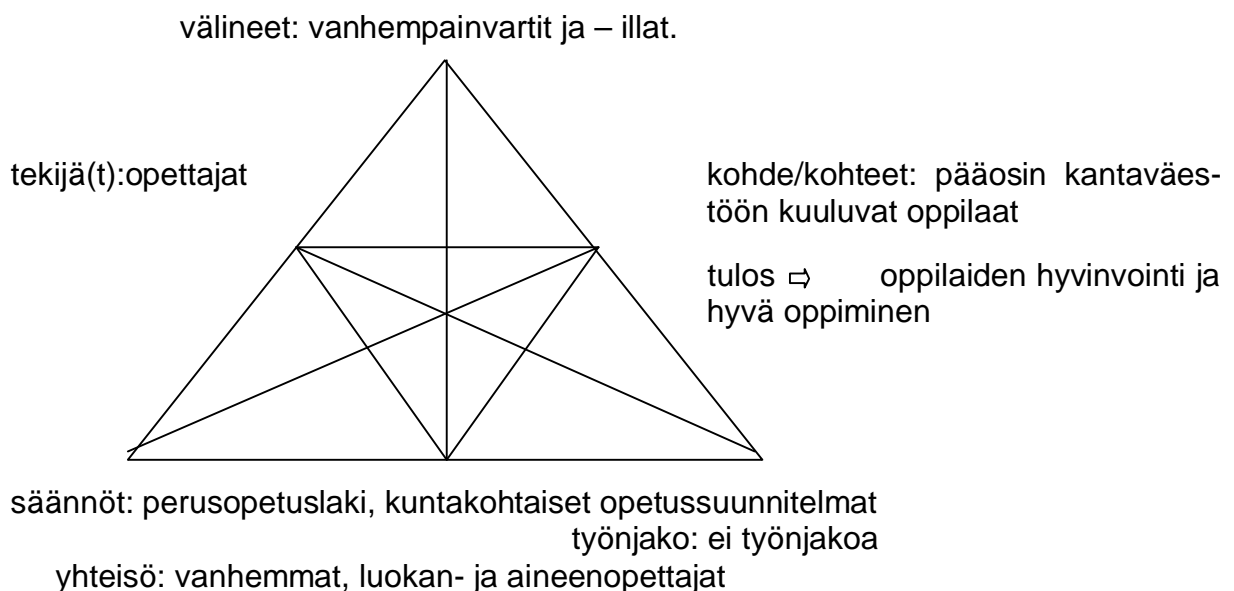
Muutos voi tulla joko organisaation sisältä mm. uusi innovaatio, joka vaikuttaa esimerkiksi työnjakoon tai organisaation ulkopuolelta, kuten uudet säädökset (Engeström 2002, 52). Käytän mallia selventääkseni, miksi vanhempaintoimikunnan tekemä kehittämistyö on tärkeää. Vanhempaintoimikunnan kehittämistyö on Länsimäen yhtenäiskoulun kehittämistehtävä, joka ei pääty opinnäytetyöni valmistumiseen, vaan kehittämistyö ja sen arviointi jatkuu (Länsimäen...2010). Vanhempaintoimikunta kehittää uusia menetelmiä kodin ja koulun väliseen yhteistyöhön ja erilaisten toimintojen järjestämiseen koulun oppilaille, vanhemmille ja opettajille.

Kuvio 1 Engeströmin (2002, 56) toimintajärjestelmän rakennemalli.

Toimintamallin osa- alueita ovat tekijä, joka voi olla yksittäinen työntekijä tai työryhmä. Toinen osa- alue on yhteisö, joka osallistuu saman palvelun tuottamiseen. Työnjako tarkoittaa tehtävien, etujen ja päätösvallan jakoa. Väline on tapa tai esine, jolla työtä tehdään. Kohde on työn tulos ja säännöt sekä organisaation sisäisiä että ulkoisia, jotka säätelevät toimintaa. (Engeström 2002, 41- 46.) Tässä työssä rajaen yhteisön koskemaan vain niitä, jotka opettavat ja kasvattavat lasta muodollisesti.

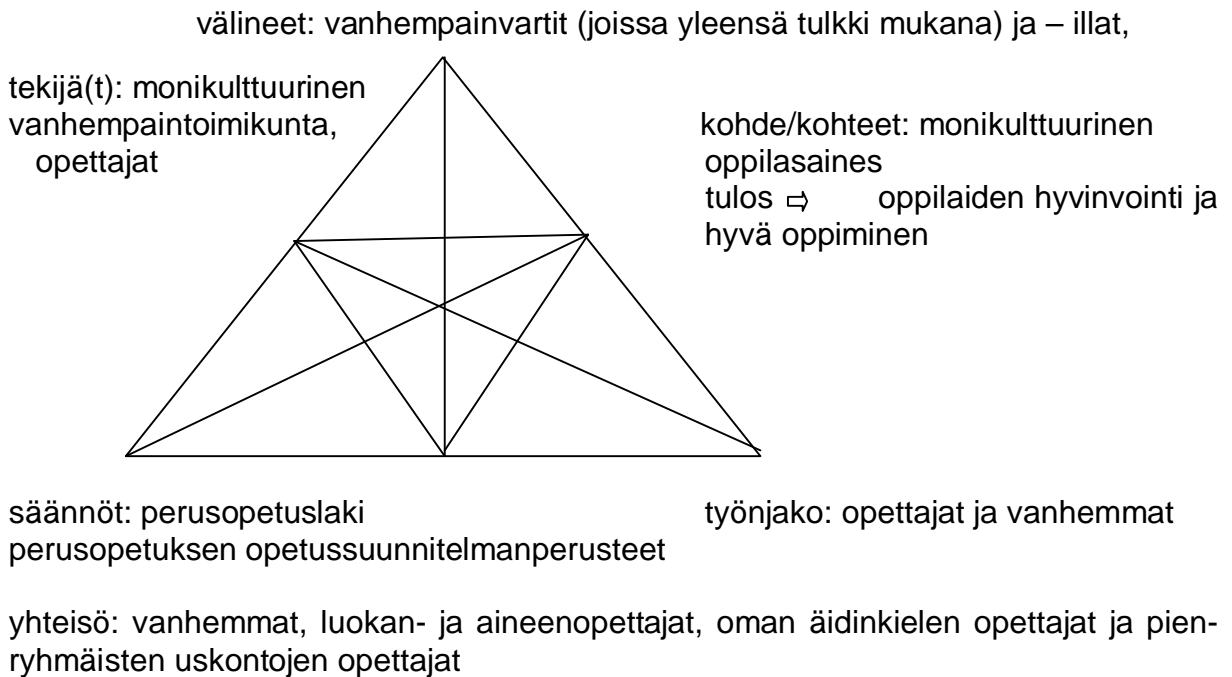
Länsimäen yhtenäiskoulun tilanne 1990

Kuvio 2 Länsimäen yhtenäiskoulun tilanne 1990, Engströmin (2002, 56) toimintamallia mukaillen.

Länsimäen koulu 1990 (silloin Pallastunturintien ala-aste) oli etnisesti ja kielellisesti hyvin monokulttuurinen. Kodin ja koulun yhteistyötä suunnittelivat opettajat ja kodin ja koulun välinen yhteistyö ja suomenkielinen viestintä toimivat.

Länsimäen yhtenäiskoulun tilanne 2010

Kuvio 3 Länsimäen yhtenäiskoulun tilanne 2010, Engeströmin (2002) mallia mukailen.

Länsimäen yhtenäiskoulussa kahdenkymmenen vuoden aikana on tapahtunut muutos siten, että kouluun on tullut oppilaiksi paljon maahanmuuttajataustaisia lapsia. Sääntöihin muutosta on tuonut perusopetuksen opetussuunnitelmien perusteet. Maahanmuuttajalasten tulo kouluun näkyy tietysti muutoksena myös yhteisössä, johon on luokanopettajien lisäksi tullut oman äidinkielen opettajat ja pienryhmäisten uskontojen opettajat, jotka myös opettavat lasta. Muutosta on tapahtunut siis säännöissä, kohteessa, tekijöissä, työnjaossa ja yhteisössä. Muutosta on näin ollen tapahtunut myös välineissä. Näitä muutoksia kehittää vanhempaintoimikunta, joka on siis myös yksi muutos vuoden 2009 jälkeen, kun se on tullut yhdeksi tekijäksi opettajien rinnalle. Tässä työssä en käsittele muita välineitä oppilaiden hyvinvoinnin ja hyvän oppimisen saavuttamiseksi, kuin yhteistyötä ja viestintää kodin ja koulun välillä.

3 OPINNÄYTETYÖNI TIETOPERUSTA

3.1. Opinnäytetyössä käyttämäni kirjallisuus ja muu tietoperusta

Opinnäytetyöni tutkimuskysymys on, mitkä seikat vaikuttivat Länsimäen yhtenäiskoulun vanhempaintoimikunnan syntyyn ja millainen kehittämisryhmä se on. Vanhempaintoimikunnan tekemä kehittämisryhmä on koulumme kehittämistehtävä, joten opinnäytetyössäni lähdin siitä, mitä on työelämän kehittäminen.

Opinnäytetyössäni käytän toimintatutkimusta ja laadullista tutkimusta. Analyysimenetelmät ovat laadullisia sekä määrällisiä, joten käytän teoksia, joissa kerrotaan toimintatutkimuksen menetelmistä, lähestymistavoista ja laadullisesta tutkimuksesta, joihin olin jo perehtynyt opinnäytetyön suunnitelmaa tehdessäni. Edellä mainituista teoksista löysin käsitteitä osallisuus ja voimaantuminen, joten lähdin hakemaan teoksia näillä hakusanoilla.

Toimintatutkimuksen luonteeseen kuuluu, ettei teoriapohjasta tarkalleen voi tietää etukäteen, sillä se muotoutuu sen mukaan, mitä asioita kehittämistehtävän kulku tuo mukanaan. Hanke etenee joustavasti kokemuksiin hyödyntäen ja tiedonkeruun ja teorianmuodostuksen limittyessä toisiinsa. (Kiviniemi 1999, 68.)

Näin kävi minunkin opinnäytetyössäni. Opinnäytetyöni tutkimuskysymys muotoutui tarkemmin vasta keväällä 2009, jolloin aloin kiinnostua teoksista, joissa käsitellään ryhmän muodostumista ja erilaisia ryhmiä mm. vertaisryhmä ja vapaaehtoisryhmä. Ryhmän muodostumisesta olin jo lukenut Yhteisöt ja yhteistyön kurssijaksolla. Koska opinnäytetyöni tutkimuskysymys on ” Mitkä seikat vaikuttivat monikulttuurisen vanhempaintoimikunnan syntyyn?” oli minun tutustuttava myös teoksiin, joissa käsiteltiin monikulttuurista koulua.

Olin mielestäni aika hyvin hahmottanut jo opinnäytetyönsuunnitelmaa tehdessäni, mitä kirjallisuutta tulen tarvitsemaan opinnäytetyössäni ja se on helpottanut paljon opinnäytetyön tekemistä. Tietoperusta on tietysti paljon muutakin kuin kirjat, joita olen lukenut. Koko eletty elämä, kaikki keskustelut, joita olemme käyneet opiskelijoiden kesken lähijaksoilla Humanistisen ammattikorkeakoulun Nurmijärven kampuksella ja lehtoreiden luennot, ovat vaikuttaneet ajatteluuni ja tietoperustaani.

Minulla on paljon käytännön kokemusta maahanmuuttajataustaisten lasten ja aikuisten kanssa työskentelystä, joka on auttanut opinnäytetyön tekemisessä. Olen itse asunut ulkomailla, joten tiedän mitä on olla ja asioida maassa, jonka kieltä ei osaa. Minulla on myös henkilökohtaista kokemusta Länsimäen alueesta, joten tiedän millaisesta alueesta puhun.

3.2 Ryhmän muodostuminen ja sen tunnusmerkit

Aivan aluksi minua kiinnostaa opinnäytetyöni tutkimuskysymyksen kannalta se, kuinka ryhmä muodostuu ja mitkä ovat sen tunnusmerkit. Jos olisimme epäonnistuneet heti alussa, ei ryhmää olisi muodostunut, emmekä olisi päässeet kehittämistyöhön asti vanhempaintoimikunnassa.

Pennington (2005, 72- 73, 83- 85) ja Honkanen (2006, 214- 220) mainitsevat viisi kehitysvaihetta, jotka ryhmän muodostumisessa käydään läpi. Ensimmäinen on ryhmän muodostuminen, jonka aikana ryhmän jäsenet tutustuvat toisiinsa. Luodaan yhdessä ryhmälle säännöt ja tavoitteet. Honkanen (2006) mainitsee, että jos kommunikatio on tässä vaiheessa johtajakeskeistä, se estää ryhmän jäsenten välisen vuorovaikutuksen ja tutustumisen toisiinsa. Ryhmän muodostumisen alkuvaiheessa on myös luotava ryhmään turvallisuuden tunnetta, joka onnistuu kun laitetaan samankaltaiset tai toisilleen ennestään tutut keskustelemaan keskenään kahden tai kolmen hengen ryhmiin. (Mt. 215- 216.) Toisessa vaiheessa, jota kutsutaan kuohuntavaiheeksi, saattaa tulla esille erilaisia näkemyksiä siitä, mihin ollaan pyrkimässä ja ristiriidat on saatava sovittua, jottei ryhmä hajoa. Kolmas vaihe on normeista sopimisen vaihe. Silloin ryhmän jäsenet ovat tyytyväisiä ryhmäänsä ja myönteinen ryhmäidentiteetti on syntynyt. Ryhmän koossapitävä voima (koheesio) muodostuu seuraavista seikoista: ryhmään on vaikea päästä jäseneksi, ryhmällä on suuri vetovoima, ryhmä on aiemmin menestynyt tai ryhmällä on yhteinen tavoite. Kiinteydestä seuraa se, että ryhmään ollaan tyytyväisiä, yhteistyö sujuu eikä haluta jäädä pois tapaamisista. Neljännessä – suoritusvaiheessa ryhmän jäsenet työskentelevät hyvin yhdessä, yksin tai pienemmissä ryhmissä. Honkanen (2006, 219) mainitsee, että tässä vaiheessa ryhmällä on perustehtävään tavoitteellinen, tehokas ja innovatiivinen suhde.

Viides vaihe on päätösvaihe. Silloin tehtävä on saatu valmiiksi tai osa ryhmän jäsenistä lähtee ryhmästä, jolloin alkaa uusi ryhmänmuodostusprosessi.

Mikä on ryhmän ja tiimin ero? Kopakkala (2005, 39) määrittelee ryhmän ja tiimin eron niin, että tiimissä sitoudutaan enemmän tavoitteen saavuttamiseen. Tiimin kehitysvaiheet ovat muotoutumisvaihe, myrskyvaihe, toimintavaihe ja suoritussvaihe (Heikkilä & Heikkilä 2005, 191). Nämä muutoin samat kuin ryhmälläkin paitsi siitä puuttuu viides eli päätösvaihe.

Miten erotan pelkän ihmisjoukon ryhmästä? Kopakkalan (2005, 36) ja Penningtonin (2005, 8- 9) mukaan ryhmän tunnusmerkkejä ovat vuorovaikutus, roolit, säännöt, tarkoitus ja rajat. Pennington (2005, 9) tähdentää, että ryhmän jäsenten täytyy olla samaa mieltä ryhmän tavoitteesta. Pennington ei puhu rajoista vaan siitä, että jokainen ryhmän jäsen tietää kuuluvansa juuri tähän ryhmään ja tietää keitä muita siihen kuuluu. Penningtonin (2005, 8) mukaan ryhmän jäsenten välinen merkityksellinen vuorovaikutus on tärkeää eikä se ole aina sanallista.

Monikulttuurisessa vanhempaintoimikunnassa vuorovaikutus on paljolti ilmeitä ja eleitä, joita on helppo tulkita myös väärin. Niillä monikulttuurisen vanhempaintoimikunnan jäsenillä, jotka eivät osaa vielä suomenkieltä niin paljon, että voisivat sillä kommunikoida, ovat apuna tulkit. Ryhmän koko on ihanteellinen silloin, kun se on alle kolmekymmentä (mt., 9). Tätä suuremmassa ryhmässä vuorovaikutuskin on hankalaa ja kaikki eivät pääse osallistumaan keskusteluun. Pennington (2005, 39) esittelee Balesin (1955) vuorovaikutusanalyysiä, joka koostuu kielteisistä ja myönteisistä tunneilmaisista sekä kysymys- ja vastausyrityksistä. Myönteiset tunneilmaisut osoittavat ryhmässä yhteen kuuluvuutta ja kielteiset tunneilmaisut vihamielisyyttä.

Rooleilla on Penningtonin (2005) mukaan kolme päätehtävää. Roolit tekevät mahdolliseksi työnjaon ryhmän sisällä, saavat aikaan järjestystä ja ennustettavuutta ryhmässä ja rooli tuottaa identiteetin tunteen yksilölle. Erityyppisiä ryhmärooleja Pennington mainitsee viisi; ensimmäinen on *padonrakentajat* (jäykät ja vastahankaiset yksilöt), joista minulle tulee mieleen henkilöt, jotka suhtautuvat kielteisesti jokaiseen uuteen ideaan joka työyhteisössä esitetään - he haluavat pysytellä tutussa ja turvallisessa, vaikka huonossakin olotilassa.

Muita rooleja ovat *huomionkipeät*, *dominoivat* ja *välttelijät*, jotka pitävät välimatkaa muihin eivätkä täysin osallistu ryhmän toimiin ja *johtajat*, joita voi olla kaksi erilaista; tehtäväjohtaja ja sosioemotionaalinen johtaja. (Mt., 90- 91.)

Kopakkalan (2005, 89) mielestä ohjaajan tehtävänä on vastata ryhmän olemassaololle välttämättömistä tehtävistä, joita ovat resurssien hankkiminen, suunnan näyttäminen, vision luominen, päätösten teko, työnjako ja palautteen anto. Honkasen (2006, 219) mukaan tehtäviin kuuluu vielä tuen antaminen ja uusien innostavien haasteiden esille tuominen.

3.3 Erilaiset ryhmät ja niiden tavoitteet

Toinen tutkimuskysymykseni on millainen kehittämisryhmä vanhempaintoimikunta on. Jotta voin vastata tähän kysymykseen, minun on tuotava tässä esille erilaisia ryhmiä ja niiden tavoitteita. Pennington (2005, 16) jakaa pienryhmät, joita ovat alle kolmenkymmenen hengen ryhmät, virallisiin ja epävirallisiin ja toisaalta muodollisiin ja epämuodollisiin Kuvio 4.

	muodollinen	epämuodollinen
virallinen	virallis- muodollinen Organisaation komitea, jossa edellytetään tiettyjen jäsenryhmien osallistumista	virallis- epämuodollinen Organisaation työryhmä. Jäsenyys voi vaihtua ajan myötä.
epävirallinen	epävirallis-muodollinen Itseapuryhmä, edellyttää jäsenyyttä	epävirallis- epämuodollinen Itseapuryhmät, jotka eivät vaadi jäsenyyttä tai säännöllistä osallistumista.

Kuvio 4. Penningtonin (2005) kuvio virallisista ja epävirallisista ryhmistä

Viralliset ryhmät Penningtonin (2005) mukaan ovat organisaation perustamia oman yleistarkoituksensa saavuttamiseksi.

Viralliset ryhmät saavat organisaation toimintaan liittyviä tehtäviä ja ovat vastuussa tulosten saavuttamisesta. Epäviralliset ryhmät taas ovat muodostuneet yhteisen kiinnostuksen kohteen jakavista yksilöistä ja niissä yksilöt tyydyttävät henkilökohtaisia tarpeitaan, kuten tarve kuulua johonkin, turvallisuus, itsetunnon kohentuminen ja tiedon saaminen. (Mt., 10,14.)

Onko vanhempaintoimikunta vertaisryhmä? Hyväri (2005, 215) määrittelee vertaisryhmän sosiaali- ja terveystieteiden näkökulmasta ryhmänä, jossa autetaan ja tuetaan toisia samanlaisessa kriisiytyneessä elämäntilanteessa olevia. Alitolppa- Niitamo ja Sirkiä (2007,10) eivät määrittelyssään mainitse kriisiä, vaan puhuvat ihmisistä, jotka ovat kokeneet samantyyppisiä asioita. Ryhmässä he voivat jakaa kokemuksia ja saada ohjaajalta kokemuksiinsa liittyvää tietoa, malleja ja tukea. Vertaisryhmissä kehittäminen kohdistuu omaan itseensä.

Sopiiko vanhempaintoimikunnassa tapahtuva toiminta vapaaehtoistoiminnan määritelmään? Nylund ja Yeung (2005, 15) määrittelevät vapaaehtoistoiminnan palkattomaksi yleishyödylliseksi toiminnaksi, joka on osallistujille vapaaehtoista ja jonkin tahon avustuksella organisoitu. Yeungin (2002,11) mukaan Govaart ym.(2001) jakavat vapaaehtoistoiminnan osallistujien keskinäiseen tukeen, auttamiseen ja yhteiskunnalliseen osallistumiseen. Rimpelä ym. (2008, 7) määrittelevät vanhempainyhdistystoiminnan vanhempien vapaaehtoistoiminnaksi, joka on avointa kaikille koulun oppilaiden vanhemmille. Vapaaehtoistoimintaan liittymisen syitä mainitsee Yeung (2005, 107- 119) mm. halu auttaa muita ja auttamisen kautta saatu hyvä mieli; vapaa-ajan täyttö, jollain mielekkäällä tekemisellä; henkinen kasvu ja uuden oppiminen ja tarve kuulua johonkin ryhmään. Ihmisen ollessa mukana sosiaalisissa aktiviteeteissa esim. yhdistystoiminnassa tai harrastuksessa hän osallistumisen kautta kokee osallisuuden tunteen ja mahdollisuuden vaikuttaa yhteiskuntaan (Harju 2005,68). Vapaaehtoistyön tekijät voivat kehittää organisaation toimintaa. Vanhempaintoiminta vanhempaintoimikunnassa on yhteistyötä ja kasvatuskumppanuutta vanhempien ja opettajien kesken. Salmikangas (2002,15) määrittelee kumppanuuden erilaisten osapuolien tasavertaiseksi yhteistyöksi yhteisten etujen mukaisten päämäärien saavuttamiseksi. Vanhempaintoimikunta tekee – kuten opettajatkin – työtä nimenomaan oppilaiden hyvinvoinnin ja hyvien oppimistulosten lisäämiseksi. Vanhemmat vain tekevät työn vapaaehtoisesti ja ilman palkkaa.

3.4. Kulttuuri ja monikulttuurisuus

Vanhempaintoimikunta, jonka perustimme Länsimäen yhtenäiskouluun, on monikulttuurinen ja siksi avaan käsitteitä kulttuuri ja monikulttuurisuus. Kurki (2000) mainitsee kolme kulttuurin määritelmää, joista ensimmäinen on sen ymmärtäminen kirjallisuuden, klassisen musiikin teatteri- tai kuvataiteen tietokokonaisuuden saavuttamisena. Toisen määritelmän mukaan se on elämisen, tekemisen ja ajattelun tapa ja sisältää yhteisön tavat, arvot ja tiedot. Tämän mukaan jokaisella kansalla ja yhteisöllä on oma kulttuurinsa. (Mt., 54- 55.) Samalla lailla sen määrittelee Talib (2002, 36), jonka mukaan kulttuuri rakentuu tietyssä paikassa ja tietyssä ajankohtana siellä asuvien ihmisten kesken, joilla on samat normit, uskomukset, kieli ja tavat.

Kolmas määritelmä kulttuurista, jonka Kurki (2000, 55) mainitsee, on kulttuurin näkeminen konstruktivisesti. Gummeruksen tietosanakirjan (1987, 887) mukaan sana konstruktivinen tarkoittaa rakentavaa tai luovaa. Kurki (2000) mainitsee sen ilmenevän persoonallisen ja kollektiivisena kohtalon luomisena. Kulttuurisessa toiminnassa luodaan uusia elämisen ja olemisen muotoja. Tämä näkemys alkoi 1970- luvulla Euroopassa saada kannatusta, innostaminen vahvistui ja kulttuurinen toiminta nähtiin demokraattisena, ihmisiä ja yhteisöjä yhdistävänä toimintana. Kulttuurisessa demokratiassa jokaisella ihmisellä ajatellaan olevan kykyä ja mahdollisuutta osallistua yhteisönsä kehittämiseen. Kurki määrittelee kulttuurisen demokratian saavuttamisen sanalla osallistuminen. (Mt., 55- 59.)

Kulttuurin kolmas määritelmä, jonka Kurki tarjoaa, on mielestäni hyvin sopiva ajatusmaailmaani ja tähän opinnäytetyöhöni. Ajattelen, että monikulttuurinen vanhempaintoimikunta työskentelyllään voi vaikuttaa paitsi Länsimäen yhtenäiskoulun, myös koko alueen toimintakulttuuriin. Vantaan Länsimäki on hyvin monikulttuurinen lähiö, jossa vuorovaikutus on interkulttuurista eli kulttuurien välistä. Koko lähiön ja yksittäisen ihmisen kulttuuri muuttuvat koko ajan.

Ihmiset ottavat eri kulttuureista elementtejä ja identiteetit kehittyvät niin, ettemme enää voi ajatella sen olevan sidoksissa johonkin etniseen ryhmään tai synnyinpaikkaan. Mielestäni monikulttuurisuus on sitä, kun ihmisiä erilaisista kulttuureista tulee yhteen. Länsimäen yhtenäiskoulu on hyvin monikulttuurinen koulu.

Monikulttuurisuus on ilmennyt suomalaisissa kouluissa aikaisemminkin, jolloin opettajilla ja oppilailla on ollut erilaisia sosiaalisia ja kulttuuritaustoja. Kouluyhteisöissä toimivien ihmisten kulttuurien moninaisuus, erityisesti kielellinen, etninen ja uskonnollinen moninaisuus, on kuitenkin nykyään uudella tavoin tärkeä kysymys. (Talib & Löfström & Meri 2004,19.)

Monikulttuurisuudella tarkoitan tässä opinnäytetyössäni kielellisiä, uskonnollisia ja etnisiä kulttuureja, vaikkakin niin, etten usko ihmisten identiteetin määräytyvän minikään em. seikan perusteella pelkästään. Käytän tekstissäni myös käsitettä maahanmuuttajataustainen, jolla tarkoitan lasta tai aikuista, joka itse tai jonka jompikumpi tai molemmat vanhemmat ovat maahanmuuttajia.

”Maahanmuuttaja” kuvaa kaikkia maahan muuttaneita henkilöitä, jotka saapuvat maahan pysyvästi. Näitä voivat olla pakolainen, turvapaikanhakija ja paluumuuttaja. (Cantell 2000, 39.) Lisään tähän Cantellin listaan vielä avioliiton kautta maahan saapuvat, joilla tarkoitan heitä, jotka menevät naimisiin suomalaisen henkilön kanssa. Maahan muuttaa paljon koulutettuja henkilöitä työn takia, hekin ovat maahanmuuttajia

3.5 Osallisuus ja osallistuminen

Osallisuus ja osallistuminen ovat käsitteitä, joihin törmäsin usein lukiessani opinnäytetyöhön liittyvää kirjallisuutta. Ne ovat opinnäytetyöni aiheen kannalta tärkeitä käsitteitä, joten avaan niitä. Toivan (2002) mielestä osallisuus on tapa tai keino, jolla kuntalainen on osallisena tai pyrkii vaikuttamaan poliittiseen päätöksentekoprosessiin. Osallisuusmuodot ovat Toivan mielestä lainsäädännön tuntemia tai syntyneet käytännössä toiminnan yhteydessä. (Mt., 26.) Kansalaisten osallistumisen edellytyksenä on Kohosen ja Tialan (2002) mukaan osallistumisen ja vaikuttamisen mahdollisuus ja omakohtainen kiinnostus vaikuttaa ja osallistua. Osallistuminen on kansalaisen halua ja osaamista toimia aloitteentekijänä itselleen tärkeissä yhteiskunnallisissa asioissa. (Mt., 6.)

Salmikangas (1998, 3) mainitsee, että Osallisuus suomalaisessa yhteiskunnassa – projektissa osallisuudella tarkoitetaan pientä demokratiaa, joka koskee ihmisten omia elinolosuhteita ja joka toteutuu suoran vaikuttamisen kautta. Pekolan ym. (2002, 11) mielestä osallisuuteen vaikuttavat mm. korkea koulutustaso, ammattiasema, yhteiskunnallinen näkemys, äidinkieli ja ikä. Filander ja Vanhalakka- Ruoho (2009, 277) ovat myös sitä mieltä, että koulutuksen pituudella on selkeä yhteys osallisuuteen.

Harjun (2005) mukaan osallistuminen luo osallisuutta, joka on mukanaoloa ja kuulumista johonkin ryhmään. Osallisuus on subjektiivinen tunne ja kokemus, jonka vastakohtana on osattomuus. (Mt., 69.) Telkki (2002, 56) mainitsee, että osallisuuden edistäminen vaatii uskallusta, luovuutta, kykyä paikallisten olosuhteiden ja tilanteiden oivaltamiseen sekä ristiriitojen sietokykyä ja vuorovaikutteisuutta.

Ihmisten osallistuminen on Kurjen (2000) mukaan mahdollista, kun käytetään kommunikoinnin mahdollistavia tekniikoita. Innostaminen on osallistavaan pedagogiikkaan pohjautuvaa kasvatusta, joka tavoittelee kulttuurisen demokratian saavuttamista. Innostaminen suuntautuu sosiaalisen kommunikaation edistämiseen, ihmisten välisen vuorovaikutuksen lisäämiseen ja subjekti- subjekti – suhteen kehittämiseen. (Mt., 19- 25.) Ollakseen subjekti suomalaisessa yhteiskunnassa on ymmärrettävä ja osattava puhua tai/ ja lukea ja kirjoittaa suomenkieltä tai saatava tulkkausapua. Tulkkausta voidaan järjestää viittomakielellä tai suomenkielellä.

Maahanmuuttajien asemaa suomalaisessa yhteiskunnassa ovat pohtineet Herranen ja Kivijärvi (2009) ja heidän mielestään maahanmuuttajia pyritään sosiaalistamaan suomalaiseen kulttuuriin, heille järjestetään kaikenlaista toimintaa, johon heidän tulee ottaa osaa. Maahanmuuttaja asetetaan objektin asemaan, jota opastetaan ja autetaan. Näillä edellä mainituilla toimenpiteillä ei saavuteta monikulttuurista yhteisöllisyyttä. Yksisuuntaisesta sopeuttamisesta on siirryttävä toimintaa, joka mahdollistaa aidon vastavuoroisuuden ja jossa maahanmuuttajat nähdään aktiivisina toimijoina. (Mt., 180- 181.)

Suomen Vanhempainliiton Raha-automaattiyhdistykselle lähettämästä projektiselosteesta selviää, että Suomen Vanhempainliiton tavoitteet ovat mm. että maahanmuuttajavanhempien osallistuminen vanhempainyhdistystoimintaan lisääntyy ja heidän vanhemmuus ja osallisuutensa koulu- ja lähiyhteisöjen toimintaan vahvistuu.

Näihin tavoitteisiin pyritään kehittämällä toimintamalleja, joita ovat:

”Ystäväperheiden välittäminen: vanhempainyhdistys voi välittää ystäväperheitä maahanmuuttajaperheiden tueksi.

Vertaisryhmät: vanhempainyhdistys voi järjestää vertaisryhmätoimintaa maahanmuuttajavanhemmille eri teemojen ympärille.

Maahanmuuttajavanhempien kerho: vanhempainyhdistys voi järjestää maahanmuuttajavanhemmille kerhotoimintaa.

Maahanmuuttajat huomioivan vanhempaintoiminnan kehittäminen: kehitetään sellaisia toiminnallisia toiminnan muotoja, joissa kielitaidolla ei ole keskeistä merkitystä.”

Selkokielinen tietopaketti maahanmuuttajavanhemmille vanhempainyhdistystoiminnasta: valmistetaan selkokielinen tietopaketti vanhempainyhdistystoiminnasta.”(Projektiseloste 2009.)

Kaikissa näissä ehdotetuissa toimintamalleissa maahanmuuttajavanhempi nähdään objektina, jolle järjestetään toimintaa. Projektiselosteessa on kyllä myös kaksi toimintamallia, joiden avulla osallisuutta pyritään saamaan aikaiseksi.

”Malli maahanmuuttajavanhemman osallistamisesta vanhempainyhdistys toimintaan: vaiheittaisen mallin kehittäminen maahanmuuttajavanhemman osallistamisesta.”

Maahanmuuttajavanhempien osallisuuden rohkaiseminen: kehitetään toimintamalleja maahanmuuttajavanhempien osallisuuden rohkaisemiseen”. (Projektiseloste 2009.)

Tässä ei ehkä tarkoiteta, niin kuin siinä lukee, että oletettaisiin maahanmuuttajavanhempien kokevan osallisuutta vähemmän kuin suomalaiset. Ilman suomenkielen taitoa he kokevat osattomuutta koulumaailmassa, jos siellä on kaikki informaatio ja toiminta suomenkielistä.

Minä ajattelen osallisuuden syntyvän osallistumisen kautta kuten Harju ja innostamisen vaikuttavan osallistumiseen ja sitä kautta tasavertaisen vuorovaikutussuhteen kehittymiseen samoin kuin Kurki. Ajattelen kuitenkin, että osallisuuden syntyminen osallistumisen kautta edellyttää osallistumista paitsi toimintaan myös toiminnan suunnitteluun ja arviointiin osallistumista. Osallisuus on subjektiivinen tunne.

Ajattelen, että ensin täytyy kokea osallisuutta omaan elämäänsä, sitten vasta ihmisellä on voimia ja halua osallistua yhteiskunnalliseen päätöksentekoon. Ihmisten haluttomuus äänestää kunnallis- tai eduskuntavaaleissa puhututtaa paljon.

Uskon äänestyshaluttomuuden johtuva siitä, että ihminen ei ole valmis osallistumaan yhteiskunnalliseen päätöksentekoon, jos hänellä ei ole todellista vaikutusmahdollisuutta ja vaihtoehtoja päättää edes omaa elämäänsä koskevista asioista.

3.6 Sosiokulttuurinen innostaminen

Vanhempaintoimikunnan kodin ja koulun välisen yhteistyön kehittäminen aiheuttaa sosiaalisen muutoksen koulun toimintaympäristössä. Tästä syystä haluan tuoda esille vielä innostamisen teorian, sillä sen tarkoituksena on myös osallisuuden lisääntyminen, voimaantuminen ja sosiaalinen muutos. Kurki (2000) esittää, että innostamisessa toiminta on historiallisen tilanteen tietoisuudesta nousevaa toimintaa. Osallistujat ovat toimijoita, joilla on oma osansa historiassa. Toiminnan avulla tavoitellaan tietoisuuden heräämistä, tilanteeseen tarttumista ja muutoksen aikaan saamista. Toiminnalla on tulevaisuuteen suuntautuva aikaulottuvuus. Ihmiset itse ovat mukana projektia rakentamassa ja muuttamassa instituution toimintaa, rakenteita ja luomassa aitoa yhteisöä, jossa ihmiset jakavat yhteiset intressit. Sosiaalisissa suhteissa korostuu spontaanisuus ja vapaaehtoisuus. Innostajan rooli korostuu toiminnan alkuvaiheessa ja sen jälkeen osallistujat ottavat vastuun toiminnasta. (Mt., 74- 77.)

Innostaminen etenee neljän vaiheen kautta. Ensimmäisessä vaiheessa tehdään osallistava tutkimus, jonka tavoitteena on innostamisen kohteena olevan todellisuuden tunteminen. Se on tutkimuksen kohteen resurssien, tarpeiden, voimien ja yhteistyömahdollisuuksien analysointia, jolloin saadaan tieto siitä sosiaalisesta todellisuudesta joka on tarkoitus muuttaa. Toinen vaihe on tutkimuskokonaisuutta koskevan vision hahmottaminen. Kolmannessa vaiheessa tapahtuu todellisuuden kriittinen tulkinta. Neljännen vaiheen avulla kohotetaan ja vahvistetaan ihmisten tietoisuuden tasoa. Tämä perustuu siihen, että luotetaan ihmisten haluun ja kykyyn organisoida yhteisöksi. Tämä vaihe tähtää yhteisön paremman tarinan (visio)syntymiseen.

Viimeinen vaihe on toiminnan arviointi. Arvioinnin apuna käytetään dokumentteja, ei luoteta pelkästään tunnelmiin ja mielipiteisiin. Arvioidaan – itse arviointina - mitä todella on saavutettu ja pohditaan niitä tekijöitä, jotka ovat vaikuttaneet tuloksiin. Tulosten perusteella tehdään kaikkien osallistujien kanssa parannusehdotuksia. Innostamisen prosessi on toiminnan, sen reflektion ja niiden pohjalta nousevan uuden toiminnan ja paremman toiminnan vuorovaikutusta samoin kuin toimintatutkimus. (Kurki 2000, 97- 98.)

Innostamisen teoreettinen runko Kurjen (2000) mukaan muodostuu Merinon (1997) mallissa kahdeksasta piirteestä. Ensinnäkin innostaminen on sosiaalista toimintaa, jolla luodaan tai vahvistetaan sosiaalista muutosta, joka on suunniteltua ja päämäärätietoista toimintaa. Ihmisten saattaminen yhteen dialogin ja liikkeen aikaansaamiseksi on innostamisen ammatillisen toiminnan perusedellytys. Ihmisten osallistuminen on mahdollista, kun käytetään sosiaalisen työn tekniikoita, jotka luovat kommunikaatiota. Innostaminen on osallistavaan pedagogiikkaan pohjautuvaa kasvatusta. Innostaminen tavoittelee kulttuurisen demokratian saavuttamista. Saavuttamisen ehtona on ymmärtää sekä kulttuurien monipuolista kirjoa, että yksilöiden monipuolisia kulttuurisia tarpeita. Se edellyttää yhä laajempaa kulttuurien välistä ymmärrystä ja kunnioitusta. Innostaminen luo ja vahvistaa sekä autonomisten sosiaalisten ryhmien että toimivien ryhmäprosessien syntyä. Ryhmäidentiteetin vahvistaminen ja vahvistuminen on innostamisen kulmakiviä. Innostamisen käytännöt saavat aikaan aloitteellisuutta, osallistumista sekä toiminnan ja sen merkityksen pohdinnan vuorovaikutusta. Innostaminen on aina samalla toimintatutkimusta, sillä toiminta, sen reflektio ja siihen perustuva uusi toiminta ovatkin sosiokulttuurisen innostamisen ydin. (Mt., 24- 28.) Innostamisen tavoitteet ovat kasvatuksellisia, sosiaalisia ja kulttuurillisia. Innostamisen toiminnassa on kolme osapuolta innostaja, toiminta ja ryhmä tai yhteisö. Näiden edellä mainittujen taustalla on instituutio, jonka tukemana toiminta mahdollistuu. (Mt., 47.)

Vertaan innostamisen teoriaa muutoksen johtamiseen, jonka vaiheita Honkanen (2006) esittelee seitsemän. Ensin on muutostarpeen tiedostaminen ja herättäminen. Tämän jälkeen luodaan visio muutoksen suunnasta ja keinoista. Sitten seuraavat tilanneanalyysi ja muutoksen suunnittelu ja toteutus. Hän mainitsee, että oppivassa organisaatiossa muutosta seuraa toiminnan jatkuva kehittäminen ja muutoksen arviointi.

Osallistamisen merkitystä hän puolustaa sillä, että ihmiset sitoutuvat toimenpiteisiin paremmin, kun saavat osallistua muutoksen suunnitteluun ja päätöksen tekoon. Osallistaminen voi olla kuitenkin hankala organisoida ja viedä paljon aikaa ja olla kallista. (Mt., 367- 373.) Muutosjohtamisen vaiheet ovat samankaltaiset kuin innostamisessa, mutta osallistaminen puuttuu. Organisaatiomuutoksissa ei tietoni mukaan henkilöstön mielipidettä kysytä eikä anneta näin mahdollisuutta vaikuttaa ja mahdollisteta sitoutumista toimenpiteisiin, joita muutoksesta seuraa.

Minun mielestäni vanhempaintoimikunnan perustamisessa on toteutunut kevään aikana innostamisen elementit, kuten esitän myöhemmin. Me pyrimme sosiaaliseen muutoksen mm. siten, että lasten oppiminen paranee ja mahdollisuudet saada työ- ja/tai opiskelupaikka paranevat. Kun kaikki oppivat, säilyy myös luokan työrauha. Sosiaalista muutosta saa aikaan myös vanhempien osallisuuden ja voimaantumisen lisääntyminen ja siitä seuraava osallistumisen ja vaikuttamisen laajentuminen lähiympäristöön.

3.7 Voimaantuminen

Voimaantumisen käsitteen määrittely on tärkeää, sillä se liittyy sosiokulttuuriseen innostamiseen ja osallisuuden käsitteeseen. Kun henkilö saa olla osallisena yhteiskunnassa hän voimaantuu, hänen itseluottamuksensa kasvaa ja löytää ehkä lisää tapoja olla osallisena. Voimaantuminen Heikkilän ym.(2005) mukaan suomennetaan valtautumisena ja poliittisessa merkityksessä se tarkoittaa ihmisten omaehtoista itsensä auttamista. Voimaantumiseen kuuluu se, että voimaantunut henkilö ymmärtää oman sosiaalisen tilanteensa ja hallitsee itsensä ja asiansa. Kun ihminen ottaa vastuun omista asioistaan, se lisää voimaantumista. Jos taas olemme ylisuojelevia ja kannamme vastuun toisen puolesta, vähennämme ko. henkilön aloitteellisuutta ja lisäämme riippuvuutta. (Mt., 29- 30,305.)

Voimaantumisen sosiaalipsykologinen näkökulma on, että voimaantuminen edellyttää sosiaalisen suhdeverkoston, jossa ihminen rohkaistuu kasvattamaan sosiaalista ja persoonallista voimaa itsessään, jonka seurauksena itsetunto vahvistuu.

Tällaista vahvistumista voi syntyä esim. koulutuksessa tai kokemuksissa, joissa vahvistuu henkilön luottamus omiin kykyihinsä. Yhteinen toiminta toisten kanssa ja siitä saatava palaute tukee voimaantumista, kun voimaantuminen lisääntyy myös osallistuminen kasvaa. (Mt., 29- 31.) Minä olen henkilökohtaisesti kokenut kuinka koulutuksen kautta nuorena aikuisena voimaannuin, joten olen tietenkin ko. teorian kannalla. Mielestäni voimaantuminen on sosiaalista vahvistumista. Pysin omassa työssäni vahvistamaan lapsia sosiaalisesti jo kun he ovat pieniä, mutta en usko että voimaantumiselle on yläikärajaa.

Voimaantuminen voi olla henkilökohtaista tai koskea koko työyhteisöä. Voimaantuneella työyhteisöllä on Heikkilän ym. (2005) mukaan yhteinen käsitys toiminnan organisoinnista, uskomuksista, arvoista, normeista ja yhteisestä kielestä. Voimaantuvan työyhteisön arvoja ovat avoimuus, yhteistyö, vastuu ja rehellisyys. Siellä toimii yhteistyö ja itsensä kehittämiseen kannustetaan. Voimaantunut työyhteisö on irrottautunut vanhasta kulttuurista ja valmis luomaan tilalle uutta voimaantumista ilmaisevaa kulttuuria, johon kasvetaan vähitellen. Muutos on jatkuvaa ja se ottaa huomioon muuttuvan maailman. (Mt., 60, 66- 67.)

Voimaantumista lisää, kuten jo aiemmin mainitsin, oikein annettu ja ymmärretty palaute. Palautteen tulee olla rehellistä, sillä valheellinen tai väärin asioihin kohdistuva palaute ei paranna luottamusta tai työskentelyä. Palautteen antajan täytyy osata asettua palautteen saajan aseman ja tuntea vastaanottaja niin, että hän tietää millaisesta palautteesta on hyötyä. Luottamusta lisää palautteen antaja ja saajan kokema samanarvoisuus ihmisinä. (Mt. 115- 117.)

Luovuus ja innovatiivisuus, jotka kuuluvat kaikille työyhteisön jäsenille, ovat merkkejä voimaantumisesta työyhteisössä esittävät Heikkilä ym. (2005). Luovuus esiintyy ihmettelynä, aivoriihinä ja havaintojen tekona. Luovuuden tuloksena kehittyvät uudet paremmat ratkaisut. (Mt., 147- 150.) Nyman (2006, 44) mainitsee Siitosen (1999) mukaan yhteisötasolla voimaantumisen ilmenevän myös hyvänä yhteishenkenä, avoimena dialogina, kunnioituksena ja arvostuksena sekä yhteisenä vastuunottona. Vastuunotto edellyttää yhteisötasolla vaihtoehtoja samalla lailla kuin yksilötasollakin.

Opinnäytetyöni lopulla (s. 55) palaan aiheeseen ja osoitan, miksi vanhempaintoimikuntaa voi hyvällä syyllä kutsua voimaantuneeksi työyhteisöksi.

4 TUTKIMUKSESSA KÄYTETYT MENETELMÄT

4.1 Toimintatutkimus ja laadullinen tutkimus

Opinnäytetyössäni käytän toimintatutkimusta niin, että monikulttuurisen vanhempain-toimikunnan kokouksissa mietimme käytettyjen menetelmien toimivuutta muiden vanhempien mukaan saamiseksi tai koulun ja kodin välisen yhteistyön parantamiseksi. Jos joku menetelmä ei toimi, muutamme toimintaamme. Koko monikulttuurisen vanhempain-toimikunnan toimintaa tutkimme osallistuvien vanhempien kanssa yhdessä. Heikkisen (2008) mukaan toimintatutkimus soveltuu ihmisten sosiaalisen toiminnan tutkimiseen. Se sopii myös ajallisesti rajattuun kehittämisprojektiin, jossa tutkija itse osallistuu kehitystyöhön käynnistäen muutoksen ja rohkaisemalla osallistujia tarttumaan asioihin. Tutkija osallistuttaa ja voimaannuttaa osallistujat. (Mt., 16- 20.)

Toimin liikkeellepanijana Länsimäen yhtenäiskoulun vanhempain-toimikunnan perustamisessa ja kehittämistyön yhtenä käynnistäjänä. Olen ollut myös koko ajan mukana vanhempain-toimikunnan kokouksissa ja pitänyt päiväkirjaa tapahtumista. Pystyin rohkaisemaan vanhempia toimimaan. Toiminta tuotti tulosta niin, että heidän konkreettisiin ehdotuksiinsa toiminnan kehittämisestä reagoitiin. Vanhempien aloitteesta saamme opettajien ja vanhempain-toimikunnan yhteiskokouksen syksyn 2010 aikana ja myös oman äidinkielen opettajien järjestämät vanhempainillat. Vanhemmat ovat myös järjestäneet kerhotoimintaa lapsille. Vanhemmat huomasivat, että toiminta kannattaa, heidän motivaationsa kasvoi ja he voimaantuivat.

Juuti (2006, 93) toteaa, että ihmiset laitetaan toimintatutkimuksessa tekemään kokeiluja ja kehittämään omaa työtään, sillä he ovat itse siinä parhaita asiantuntijoita. Minä käsitän työn hieman laajemmin kuin pelkästään palkkatyönä ja tässä opinnäytetyössäni nimenomaan vanhempien työnä on yhteistyö koulun opettajien kanssa. Tähän yhteistyöhön he kehittelevät uusia toimintatapoja.

Rimpelän ym. (2008) tutkimuksen mukaan vanhempainyhdistyksillä on halua osallistua koulun kehittämiseen, mutta yhdistyksen jäsenillä ei ole tietoa siitä, miten ja mihin voi osallistua. Toisaalta kaikki peruskoulut eivät ole halunneet vanhempain aktiivista osallistumista lastensa edunvalvojiksi tai osallisuutta koulun johtamisessa.

Vanhempia halutaan vain rahankeruuseen ja tapahtumien järjestäjiksi. (Mt., 36.) Heikkinen ym. (2008, 17) mainitsee vielä toimintatutkimuksen soveltuvan kehittämisprojektiin, jossa kokeillaan uusia toimintatapoja. Vanhempaintoimikunta ei ole uusi toimintatapa, mutta Länsimäen yhtenäiskoulussa uusi ja uusi nimenomaan maahanmuuttajataustaisille vanhemmille, jotka itse kehittelevät koululle uusia toimintatapoja mm. kodin ja koulun väliseen yhteistyöhön ja lasten sosiaaliseen vahvistamiseen.

Opinnäytetyöni tavoitteena on ymmärtää mitkä seikat vaikuttivat Länsimäen yhtenäiskoulun vanhempaintoimikunta syntyyn ja millainen kehittämisryhmä se on. Laadullisessa tutkimuksessa ei pyritä tilastollisiin yleistyksiin, vaan kuvaamaan ja/ tai ymmärtämään tiettyä tapahtumaa, ilmiötä tai toimintaa, joten opinnäytetyöni on laadullista tutkimusta. Aineiston keruussa on huomioitava, että henkilöt, joilta tietoa kerätään, omaavat kokemusta ko. asiasta. Haastattelu, kysely, havainnointi ja erilaiset dokumentit ovat yleisimmät laadullisen tutkimuksen aineistonkeruumenetelmät. (Tuomi ym. 2009, 71- 85.)

Aineistoni koostuu Suomen vanhempainliiton jäsenyhdistyksille ja Länsimäen yhtenäiskoulun opettajille lähetetyistä sähköpostikyselyistä, toimikunnan perustamiseen osallistuneiden vanhempien kyselystä, vanhempainkokouksista pidetystä päiväkirjasta, erilaisista dokumenteista ja joukkotiedotusmateriaalista.

4.2 Aineiston hankinta ja sen analysointi

Aineistoa työhöni hankin kirjoittamalla päiväkirjaa vanhempaintoimikunnan kokouksista ja vanhempaintoimikunnan perustamiseen liittyvistä muista asioista ja tapaamisista. Päiväkirjaa aloin kirjoittaa heti 21.10.2009, kun ensimmäistä kertaa vanhempainillassa sain kertoa vanhempaintoimikunnasta ja esittää kutsun vanhemmille tulla perustamaan sitä ja kirjoittaminen jatkuu yhä. Tein mahdollisimman tarkat ja monipuoliset muistiinpanot havainnoistani, sillä en heti tiennyt, millaisen näkökulman aiheeseen otan työn edetessä.

Havainnot ovat johtolankoja arvoituksen ratkaisemiseksi ja niitä tarkastellaan aina tietystä suoraan ilmaistusta näkökulmasta (Alasuutari 1999, 79).

Alasuutarin (1999, 216) mukaan tulosten oikeellisuuden arvioinnin kannalta aineistoa on hyödyllistä tarkastella myös muista mahdollisista näkökulmista.

Videointi olisi ollut hyvä keino tallentaa ryhmäkeskusteluja, sillä siinä olisi tullut esille myös ilmeet ja eleet, jotka antavat paljon informaatiota. Sitä en kuitenkaan voinut käyttää, sillä ryhmässäni on muutama vanhempi, jotka eivät hyväksyneet kuvaamista. Keskustelun tallentamista nauhurilla olisin voinut kokeilla joissakin tilanteissa, mutta kaikkien keskustelujen tallennusten purku veisi mielestäni liaksi aikaa eikä tarkoituksena ole kuitenkaan puheen analysointi.

Ensimmäinen kysely (Liite 1), jonka tein Länsimäen yhtenäiskoulun opettajille, oli tehtävä ennen lukukauden päättymistä. Tiesin, että opettajat eivät toukokuussa enää jaksanut mitään ylimääräistä oppilasarvioinnin lisäksi, joten Länsimäen yhtenäiskoulun rehtori lähetti laatimani kyselykaavakkeen kaikille 52:lle Länsimäen yhtenäiskoulun opettajalle huhtikuussa 2010.

Kysymyksillä halusin selvittää miten tärkeänä opettajat pitävät vanhempaintoimikuntaa, miksi ja onko sen muodostumiseen vaikuttanut opettajien vanhemmille antama tieto. Kyselyyn vastasi 15 opettajaa, joten vastausprosentti oli 28 %.

Toisen kyselyn (Liite 2) tein kuudelle Länsimäen yhtenäiskoulun vanhempaintoimikunnan perustamiseen osallistuneelle vanhemmalle. He vastasivat kyselyyn tulkkien läsnä ollessa kevään viimeisessä vanhempaintoimikunnan kokouksessa 26.5.2010.

Kyselyn tarkoituksena oli saada tietoa siitä niistä seikoista, jotka vaikuttivat vanhempaintoimikunnan syntyyn. Tarvitsimme myös dokumentoitua tietoa siitä, miten olimme onnistuneet toiminnassamme ja mitä asioita meidän piti kehittää.

Kolmannen kyselyn (Liite 3) tein Suomen Vanhempainliiton jäsenyhdistyksille kesäkuun alussa 2010. Tein kyselyn Suomen vanhempainliiton jäsenyhdistyksille enkä vanhempaintoimikunnille siksi, että olisi ollut vaikea selvittää missä kouluissa toimii vanhempaintoimikunta. Toinen syy on se, että toimikunnissa ei pidetä välttämättä kirjaa jäsenistä. Rekisteröidyissä yhdistyksissä jäsenien tiedot on oltava kokouskutsujen lähettämistä varten.

Se, miten kokouskutsut lähetetään, on tarkkaan määrätty yhdistyslaissa. Tiesin, että kaikki jäsenyhdistykset ovat rekisteröityjä yhdistyksiä, sillä muuten ne eivät voisi olla jäsenyhdistyksenä Suomen Vanhempainliitossa.

Kyselyllä halusin selvittää, onko Suomessa paljon monikulttuurisia yhdistyksiä ja jollei niin miksi. Jos Suomessa olisi ollut jo paljon monikulttuurisia vanhempainyhdistyksiä, niin tutkimuskysymykseni ei olisi ollut kiinnostava tai tärkeä.

Pyysin Suomen Vanhempainliitosta jäsenyhdistysten yhteystietoja, mutta ne olivat salaisia, joten Vanhempainliitosta luvattiin lähettää kyselyni Webropol - kyselynä jäsenyhdistyksille, jolloin minun olisi ollut helppo käsitellä se pdf- tiedostona opinnäytetyössäni. Samalla he olisivat lähettäneet oman kyselynsä ” Vanhempainyhdistykset matkalla monikulttuurisuuteen” - hankkeeseen liittyen. (Korhonen 2010, a).

Syksyllä koulujen jo alettua sain sähköpostia Suomen Vanhempainliitosta, jossa he kertoivat, ettei heillä ole henkilöä, joka voisi toteuttaa Webropol- kyselyn. Vaihtoehdot olivat, että menen heidän toimistoonsa ja teen Webropol- kyselyn tai sähköpostin kautta tehtävä kysely. (Korhonen 2010, b). Elokuu oli silloin jo puolivälissä ja olin jo aloittanut työt, joten sähköpostikysely jäi ainoaksi vaihtoehdoksi. Kysely lähetettiin Suomen Vanhempainliiton 852 jäsenyhdistykselle sähköpostilla Suomen vanhempainliiton toimistosta 17.8.2010. Viimeinen vastauspäivä oli 14.9.2010. Vastauksia tuli viimeiseen vastauspäivään mennessä 133 kappaletta ja vastausprosentti oli 15,6 %. Yksi vastaus tuli paperipostina ja muut sähköpostin kautta.

Opinnäytetyössäni käytän sekä määrällistä että laadullista analyysiä. Määrällinen analyysi on aineistolähtöistä. Laadullinen analyysi on aineistolähtöistä sekä teoriaohjaavaa sisällönanalyysimenetelmää, koska analyysissa käytettävä luokitteluteemojen keksiminen pelkästään aineistosta olisi vienyt liiaksi aikaa opinnäytetyön laajuuteen nähden. Tuomi (2009, 108- 109) esittelee Milesin ja Hubermanin mallin (1994), jonka mukaan aineistolähtöinen sisällönanalyysimenetelmä etenee kolmivaiheisesti. Ensin aineisto pelkistetään eli kaikki turha, joka ei ole tutkimuskysymyksen kannalta oleellista, karsitaan pois. Toinen vaihe on aineiston ryhmittely alaluokkiin, jolloin aineistosta etsitään samankaltaisia käsitteitä ja muodostetaan niistä ryhmiä, jotka nimetään ryhmän sisältöä kuvaavalla käsitteellä.

Kolmannessa vaiheessa em. alaluokille luodaan yläkäsitteet, jotka jaetaan pääluokkiin. Pääluokat ovat teoreettisia käsitteitä, jotka on luotu aineistosta.

Teoriaohjaava malli poikkeaa Milesin ja Hubermanin mallista siten, että kolmannessa vaiheessa käsitteitä ei luoda aineistosta, vaan ne otetaan ohjaavasta teoriasta. (Tuomi 2009, 117.)

Minun opinnäytetyössäni analysointi ei kulkenut aivan em. teorian mukaisesti, vaan poimin teoriasta käsitteet ja asiat, joilla uskoin olevan merkitystä opinnäytetyöni tavoitteiden kannalta. Aineiston luettuani etsin käsitteitä puoltavia tai vastakkaisia näkemyksiä ja näkemyksiä, joita ei ollut teoriaosassa. Tutkittavana oleva asiani ei ole ainoastaan mitattavissa määrällisesti, vaan olen myös päätenyt johtopäätöksiin pohdimalla erilaisia asiayhteyksiä ja niiden merkityksiä tutkimuskysymyksen kannalta. Olen laittanut paljon esimerkkejä päiväkirjasta ja eri ryhmien aineistosta kunkin asian tai käsitteen alle, jotta lukija saa tarkan kuvan siitä, miten olen päätenyt johtopäätöksiini.

5 AINEISTOSTA NOUSEVIA VASTAUKSIA TUTKIMUSKYSYMYKSEENI

Aineistossani minulla on kolmen eri ryhmän henkilöiden vastauksia ja vanhempaintoimikunnan kokouksista pitämäni päiväkirja. Vanhempaintoimikunnan jäsenten vastauksia lainatessani on lähdeviitteenä esim. vanhempi ja numero esim. vanhempi 3. Suomen vanhempainyhdistysten jäsenyhdistysten vastausten perässä on Vy ja numero esim. Vy 105 ja Länsimäen yhtenäiskoulun opettajien vastauksissa opettaja ja numero esim. opettaja 2. Päiväkirjaa lainatessani on viitteenä päiväkirja ja päivämäärä.

Tässä opinnäytetyössäni tutkin mitkä seikat vaikuttivat Länsimäen yhtenäiskoulun vanhempaintoimikunnan syntyyn ja millainen kehittämisryhmä se on. Opinnäytetyön edetessä minua alkoi ahdistaa ja epäilyttää se kiinnostaako ketään miksi vanhempaintoimikunta syntyi, mutta sain vahvistusta Suomen vanhempainliiton jäsenyhdistyksiltä saamistani vastauksista tutkimuskysymyksen tärkeydestä.

”Olemme kuitenkin pohtineet kokouksissa samaa asiaa jota käsittelet opinnäytetyössäsi. Asiasta on keskusteltu myös koulun rehtorin kanssa. Emme ole löytäneet/keksineet luontevaa ja toiminnalle sopivaa ratkaisua. Mikäli, sinä työssäsi löydät tähän jokin uuden näkökulman tai keksit hyvän idean, niin olisi hienoa, jos kertoisit siitä eteenpäin...” Toivottavasti sinä saat keksittyä ja ideoitua jotain toimivaa. Hyvä ja tärkeä – käytännön läheinen aihe sinulla, onnea sen tekemiseen!” (Vy 49)

”Tämä on tärkeä kysymys, johon tulisi alueella panostaa enemmän. Hyvä kun otit asian esiin!” (Vy 93)

”... Jos keksitte jonkin tavan saada maahanmuuttajia mukaan toimintaan, kertokaa minullekin. Olisiko keinona kirjeen kirjoittaminen monella eri kielellä vanhempainyhdistystoiminnasta? Henkilökohtainen kutsu? Kertokaa, jos saatte jonkin hyvän idean.” (Vy 98)

5.1 Länsimäen yhtenäiskoulun opettajien vastauksia kyselyyni

Kyselyyn vastasi viisitoista opettajaa ja vastanneista opettajista neljätoista oli alakoulun puolelta ja vain yksi vastaajista oli yläkoulun opettaja.

Kuvio 5 Vanhempaintoimikunnan tärkeys opettajan työn kannalta Länsimäen yhtenäiskoulun opettajien vastauksissa.

Kolmesta opettajaa viidestätoista piti vanhempaintoimikuntaa oman työnsä kannalta tärkeänä tai erittäin tärkeänä.

Kysymykseeni, miksi vanhempaintoimikunta on tai ei ole tärkeä, opettajat vastasivat, että se lähentää osapuolia, lisää yhteisöllisyyttä koulussa ja ehkäisee lasten syrjäytymistä. Vastauksista ilmeni myös, että sitä pidetään tärkeänä kehittämiskohteena ja vanhempien osallisuutta koulun kehittämisessä pitää lisätä.

Opettajat pitivät tärkeänä myös sitä, että vanhempaintoimikunta järjestää jotain ekstra kivaa, johon opettajilla ei ole aikaa. Opettajat, jotka olivat merkinneet vanhempaintoimikunnan tärkeydeksi opettajan työnsä kannalta 2 - ei kovin tärkeä - ajattelivat luokkatoimikunnasta olevan enemmän hyötyä.

”... olisi hienoa, jos vanhempaintoimikunta voisi toiminnallaan lisätä yhteisöllisyyttä..” (opettaja 8)

”Koulun ja kodin välinen yhteistyö on hyvin tärkeä kehitettävä alue.”
(opettaja 7)

”On tärkeää, että vanhemmat kokevat osallisuutta koulussa”. ..Vanhempaintoimikunta ehkäisee lasten ja nuorten syrjäytymistä.”
(opettaja 11)

”Olisi tärkeää, että vanhemmat saisivat osallistua ja suunnitella koulun toimintaa yhdessä opettajien kanssa. Lisäksi ajatus yhteisöllisyydestä ja koko kylä kasvattaa ajattelusta on aina tervetullutta.”(opettaja 13)

Kysymykseen ”Mitä tiedät Länsimäen koulun vanhempaintoimikunnasta?” seitsemän opettajaa viidestätoista tiesi, että sellainen oli perustettu. Kahdeksan vastaajaa osasi tarkemmin sanoa mm. toimikunnan tarkoituksesta ja aktiivisuudesta. Tarkemman vastauksen antaneet opettajat ovat olleet mukana vanhempainilloissa, joissa olen asiasta kertonut. Oliko joku opettajista kertonut vanhemmille vanhempaintoimikunnasta? Kolme opettajaa oli kertonut kaikille luokan oppilaiden vanhemmille omissa vanhempainilloissaan vanhempaintoimikunnasta. Muutama vastasi, että oli ajatellut kertoa vanhempainillassa, mutta asia oli unohtunut. Suurin osa opettajista oli ajatellut, että tieto oli jo annettu koulun vanhempainillassa ja se riittää. Opettajien vastauksia on seuraavalla sivulla.

”On unohtunut täysin” (opettaja 7)

”Vanhempainillassa oli yleinen esitelmä siitä, jonka vuoksi en ole ottanut asiaa uudestaan puheeksi. Eikä nyt ole vain tullut mieleen.” (opettaja 8)

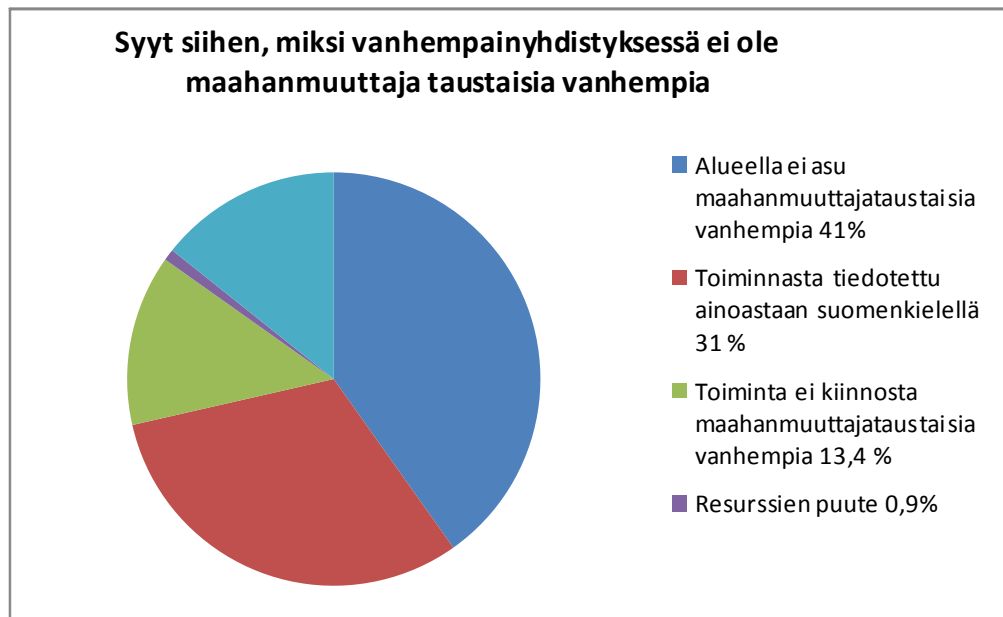
Kysymykseen ”Mistä sait tiedon?” Yksitoista opettajaa oli saanut tiedon koulumme henkilöstökokouksessa tai opettajanhuoneessa käydyssä keskustelussa. Neljä vastaajaa oli saanut tiedon suoraan minulta.

5.2 Suomen vanhempainliiton jäsenyhdistysten vastauksia kyselyyni

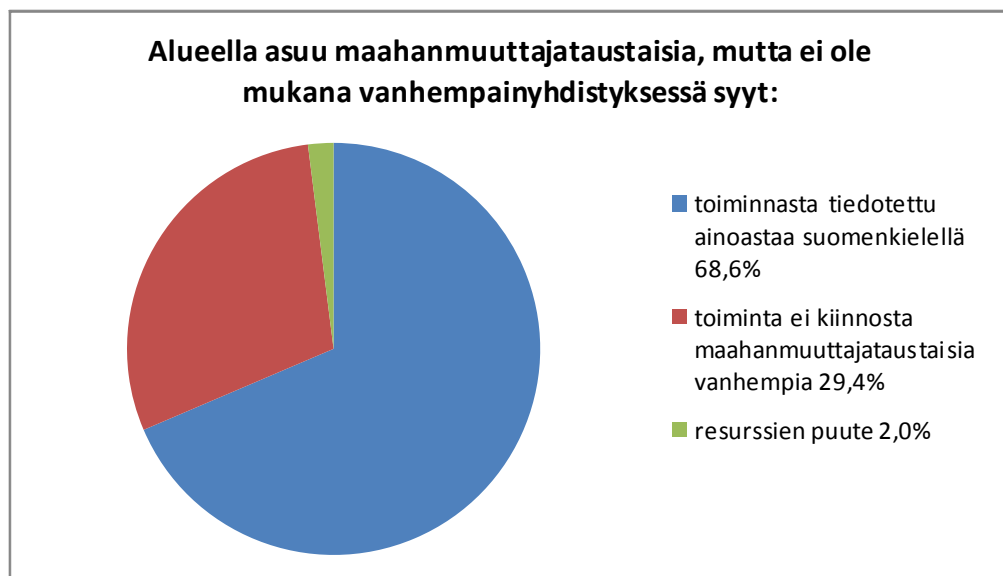

Kuvio 6 Yhteenveto Suomen vanhempainliiton jäsenyhdistysten vastauksista kysymyksen ”Onko yhdistykseenne toiminnassa mukana muita kuin suomea tai ruotsia äidinkielenään puhuvia vanhempia?”

Kuviosta 6 näkyy, että suurimmassa osassa (84,2 %) vanhempainyhdistyksiä ei ole mukana maahanmuuttajataustaisia vanhempia. Kuviosta 7 (sivu 36) ilmenee syyt siihen, miksi yhdistyksissä ei ole mukana muita kuin suomea tai ruotsina äidinkielenään puhuvia. Suurin syy on se, ettei alueella asu maahanmuuttajataustaisia. Seuraavaksi suurin syy on se, että toiminnasta on tiedotettu ainoastaan suomen kielellä. Maahanmuuttajataustaisten vanhempien kiinnostuksen puute oli syynä 13,4 % vastauksista.

Kuvio 7 Kooste syistä, miksi maahanmuuttajataustaisia vanhempia ei ole mukana Suomen vanhempainliiton jäsenyhdistysten toiminnassa.

Kuvio 8 Kooste syistä miksi alueilla, joissa asuu maahanmuuttajia, heitä ei ole mukana Suomen vanhempainliiton jäsenyhdistysten toiminnassa.

Alueilla, joissa asuu maahanmuuttajataustaisia vanhempia, mutta heitä ei ole mukana yhdistyksen toiminnassa on suurin syy se, että toiminnasta on tiedotettu ainoastaan suomen kielellä (68,6 %).

Länsimäen yhtenäiskoulun vanhempaintoimikunnan perustamisesta tiedotus oli tulkien läsnä ollessa, joten tiedotus saavutti kaikenkieliset vanhemmat. Toiseksi suurin syy (29,4 %) on se, ettei toiminta kiinnosta maahanmuuttajataustaisia vanhempia.

”Ilmeisesti eivät ole kiinnostuneita ottamaan osaa tai eivät osallistu kieliongelman vuoksi. Asiaa ei ole pohdittu koska heiltä ei ole tullut yhteydenottoa että haluaisivat osallistua.”(Vy 69)

5.3 Täyttääkö vanhempaintoimikunta ryhmän tunnusmerkit?

5.3.1 Vuorovaikutus

Tarkastelen Balesin (1955) mallia (kts.s.17) ajatellen vuorovaikutusta vanhempaintoimikunnan kokouksissa. Poimin vuorovaikutukseen liittyviä vastauksia vanhempaintoimikunnanjäsenten vastauksista.

Kysymys numero 6, Mikä on ollut tärkeintä toiminnassa? Miksi?

”Kaikki puhuu kaikkien kanssa”...” Siksi että tulee toimeen ihmisten kanssa”.(vanhempi 3)

”Että keskustellaan avoimesti ja jokainen vanhempi jakoi omia mielipiteitä.”...”Jos keskustellaan asioista sitä voi saada apua. Siksi on hyvä saada puhua avoimesti.”(vanhempi 4)

”Tärkeää luoda valiokunta, tärkeimmät tavoitteet lasten kasvattamisen, vuorovaikutusta vanhempien eri kulttuurien.”(vanhempi 5)

Kysymys numero 9, Mikä on ollut toiminnassa hauskinta?

”Oleminen muiden vanhempien kanssa.”(vanhempi 1)

”Että ihmiset ovat ystävällisiä ja haluavat auttaa lapsia.”(vanhempi 2)

”Se että kaikki tuli kaikkien kanssa toimeen”(vanhempi 3)

”Että tutustua vanhempi ja jutella kaikenlaista kuula eri kielisiä sanoja kun tulkitki on mukana”(vanhempi 4)

”Olen todella utelias, koska tämä on uutta minulle asia” (vanhempi 5)

”Hauskinta on yritetään yhdessä tehdä asioita lasten eteen.”
(vanhempi 6)

” ... toi leivonnaisia, joissa oli jotain siemeniä päällä. Niistä keskustelimme kauan mitä ne ovat..ja sitten koko kirpputori aihe unohtui, kun keskustelu siirtyi siemeniin ja kuinka niitä voi käyttää särkylääkkeen sijasta jne.. keskustelu oli hyvää ja tunnelma rento... ”Musiikkiluokassa sattui hassu juttu, kun venäjänkielentulkki alkoi tulkata turkinkielisille..se nau-ratti kaikkia ja lisäsi keskustelun tuomaa hyvää oloa.” (päiväkirja 12.5.2010)

Kommenteista voi nähdä, että vuorovaikutus on toiminut jäsenten välillä hyvin ja tunnelma on ollut hyvä. Meillä on ollut mahdollisuus käyttää tulkkeja, jos vanhempi on sitä halunnut. Tulkkauskustannukset on maksettu ”Monikulttuurisuustaitojen kehittäminen kouluyhteisössä”- hankkeen rahoista. Vantaan kaupunki on mukana tässä OPH: n (Opetushallituksen) hankkeessa, jossa lähtökohtana on ”lasten ja nuorten sekä heidän vanhempiensa ja kouluhenkilökunnan tarpeisiin vastaaminen siten, että monikulttuurisuustaidot kehittyvät ja, että koko kouluyhteisön valmiudet oppia ja opettaa monikulttuurisessa oppimisympäristössä paranevat ”(Opetushallitus 2010).

Tulkkauskustannukset ovat joulukuun 2009- syyskuu 2010 välisenä aikana olleet 5688 euroa. Kustannuksista on tarkemmin sivulla 50 Kuvio 12.

5.3.2 Roolit

Seuraavaksi käsittelen ryhmärooleja ja katson millaisia rooleja vanhempaintoimikunnassa on? Yhtään ”padonrakentajaa” meillä ei ole, sillä kaikki ovat mukana juuri siksi, että haluavat muutosta. Yksi vanhempi oli hieman dominoiva ja siitä seuraava päiväkirja ote.

”Keskustelu kävi vilkkaana ja jouduin jopa rajoittamaan erään vanhemman puheenvuoroja (hän ei pitänyt siitä - ilmeestä päätellen) ja menemään kierroksen, jolloin kaikki saivat sanoa mielipiteensä, sillä tämä ko. äiti puhui pitkään ja kommentoi jokaisen puheeseen.” (päiväkirja 23.3.2009)

Tämä oli ainoa kerta kun jouduin näin tekemään ja ko. vanhempi antoi jatkossa enemmän puheaikaa muille.

Varsinaista johtajaa meillä ei ryhmässämme ole, vaan minä toimin tässä ryhmässä ohjaajana vrt. Kopakkalan (2005) ja Honkasen (2006) näkemykset ohjaajan roolista (s. 18). Vanhempaintoimikunnan kokouksissa luotiin yhdessä visio, tehtiin päätökset ja työnjako. Myös palautteen ja tuen antamiseen ja uusien innostavien haasteiden esille tuomiseen osallistuivat kaikki jäsenet eikä ohjaaja yksin. Ohjaajana minä huolehdin tarvittavista resursseista, kuten tilan ja tulkkien varaaminen ja materiaalin hankkiminen. Olen myös toiminut puheenvuorojen jakajana tilanteissa kokouksissa silloin kun on ollut tarvetta. Olen myös lähettänyt kokouskutsun ryhmätekstinä noin viikkoa ennen kokousta ja ilmoittanut kokouksesta koulumme opettajanhuoneen kalenterissa.

5.3.3 Säännöt ja rajat

Koska emme ole rekisteröity yhdistys, emme ole laatineet sääntöjä, mutta meillä on tietyt käyttäytymisnormit. Normeihin kuuluu se, että annamme jokaiselle aikaa puhua. Annamme myös tulkeille tarpeeksi aikaa kääntää puheenvuorot ja kuuntelemme toistemme mielipiteitä, niin että jokainen uskaltaa puhua. Aiemmin mainitsin, että ker- ran jouduin rajoittamaan yhtä vanhempaa, mutta se oli ainoa kerta ja sen jälkeen puheenvuorot ovat sujuneet. Olemme myös kunnioittaneet toistemme aikaa, kun on sovittu vanhempaintoimikunnan kokouksen alkamisaika aina kello 17.30, niin siitä on pidetty kiinni. Olemme sopineet kokousajat koko vuodeksi etukäteen. Jos joku on joutunut tulemaan myöhässä, hän on ilmoittanut siitä minulle tekstiviestillä.

Meillä alkoi toimia heti kahvileivonnaisten tuontivuoro. Myös istumapaikat ovat hyvin vakiintuneita. Ryhmän rajat ovat selvät, sillä jokainen ryhmän jäsen tietää kuuluvansa vanhempaintoimikuntaryhmään ja tietää keitä muita siihen kuuluu. Luotamme toinen toisiimme. Kun joku on luvannut tehdä jonkun asian, niin siitä ei enää muistutella eikä kysellä. Luottamus näyttäytyy myös niin, että voimme puhua vapaasti kaikista esiin tulevista asioista ja ilmapiiri pysyy hyvänä. Tästä ei ole mitään näyttöä päiväkirjassa, sillä jos joku olisi sanonut toiselle ”Luotan sinuun”, se mielestäni olisi jo sisältänyt ajatuksissa jatkon ja pienen epäilyksen (olethan luottamukseni arvoinen?)

5.3.4 Toiminnan tavoite

Pennington (2005, 9) tähdentää, että ryhmän jäsenten täytyy olla samaa mieltä ryhmän tavoitteesta (vrt. sivu 17). Poimin kyselykaavakkeista vanhempaintoimikunnan jäsenten vastaukset.

Kysymys numero 4, Mikä on mielestäsi toiminnan tarkoitus?

”Toimikunnan toiminta kohdistuu koululaisiin” (vanhempi 1)

”Auttaa lapsia”(vanhempi 2)

”Että viettäisi aikaa uusien ihmisten kanssa”(vanhempi 3)

”Että auttaa ja antaa lisää mielipiteitä lasten, lisätä viellä koulun ja kotin yhteistyötä”(vanhempi 4)

”Mielestäni toiminnan tarkoitus on, että auttaa opettaja lasten kanssa työskenteleminen, järjestäminen vapaa- ajan toiminta lapsille, järjestäminen vuorovaikutusta opettajien, vanhempien ja oppilaiden”(vanhempi 5)

”Auttaa oppilaiden sosialistaminen ja luoda vanhempien ja koulun yhteistyön”(vanhempi 6)

Vanhempi 3 vastasi kysymykseen 3, joka oli ”Miksi halusit tulla mukaan perustamaan vanhempaintoimikuntaa?” näin:

”Halusin saada tietoa lasten koulutuksesta, mitä itse voisi tehdä avuksi”(vanhempi 3)

Tämä vastaus on mielestäni vastaus myös edelliseen eli hän oli samaa mieltä muiden kanssa siitä, että lasten auttaminen oli toiminnan tarkoitus. Vastaukset olivat yksimielisiä siitä, että tarkoitus on kodin ja koulun yhteistyötä kehittämällä ja vapaa-ajan toimintoja järjestämällä auttaa lapsia.

Vanhempaintoimikunta on toiminut hyvin aktiivisesti näiden tavoitteiden mukaisesti kuten myöhemmin tulen osoittamaan. Yhtään vanhempaintoimikunnan kokousta koko vuoden aikana ei ole vietetty keskustelemalla asioista, jotka eivät olisi liittyneet tavoitteisiin. Olemme kyllä keskustelleet myös paljosta muustakin, mutta niin, että aika ei ole kulunut vain seurustellen.

5.4 Vanhempaintoimikunnan syntyyn vaikuttaneita tekijöitä

Opinnäytetyöni tietoperustasta nostan asioita ja käsitteitä, joilla uskon olevan merkitystä vanhempaintoimikunnan syntyyn. Tässä kappaleessa nostan esille niitä seikkoja, joiden vuoksi vanhempaintoimikunta ei hajonnut, vaan pääsi suoritustaiheeseen. Tietoperustana ovat Pennington (2005) ja Honkanen (2006) ryhmämuodostumisen vaiheet (s.16).

Seuraavaksi poimin otteita vanhempaintoimikunnan kokousten aikana pitämästäni päiväkirjasta (vrt. sivu 29), joilla pyrin antamaan kuvan siitä, miten vanhempaintoimikunta toimii. Näin voin todentaa, missä kehitystaiheessa se on, vaikkakin Honkanen (2006, 224) sanoo, että ei ole tärkeää tietää sitä. Tärkeintä on ymmärtää, että jokainen ryhmä ja sen kehitystpolku ovat erilaisia.

”Vanhemmat asettuivat luonnollisesti omankielisiin ryhmiin tulkkien kanssa”(päiväkirja 17.12.2009.)

Nämä ryhmät olivat pieniä, 2-3 henkilöä, se loi alussa ryhmän jäsenille turvallisuutta

... ”venäjänkielinen vanhempi kysyi kesken kirjoittelun koska he pääsevät vaikuttamaan asioihin. He kysyivät pääsevätkö vanhemmat mukaan suunnittelemaan joulujuhlaa ja olivat pettynyt kun kerroin, että joulujuhlaohjelman suunnittelivat 1., 3., ja 5. luokkien opettajat”

. ...” Tästä toisten kansallisuuksien kunnioituksesta ja kanssakäymisestä toisten ihmisten kanssa käytiin vilkasta keskustelua”... ”Turkinkielisestä ryhmästä tuli konkreettinen ehdotus oppitunniksi kerran viikossa (perhe, ystävät)”.(päiväkirja 17.12.2009)

Heti alkuun vanhemmat halusivat päästä vaikuttamaan asioihin ja olivat valmiita toimintaan.

”Vanhempi 6 ehdotti kirpputorin järjestämisestä keväällä, asiasta keskusteltiin. Vanhemmilla oli ongelma kuinka saada tieto muille vanhemmille kun koulusihteeri ei voi ilmoitella eikä meillä ole oikein rahaakaan. Asia ratkesi niin että vanhempi 1 sanoi tekevänsä venäjänkielisen tekstin ja laittavansa sen minulle sähköpostilla ja sitten voisimme lisätä siihen tekstiä muilla kielillä ”. (päiväkirja 19.1.2010)

"... sitten alkoi ehdotuksia tulla: 1.4 Kuvataidepaja...Unicef kävelyn yhteydessä järjestetään 1. kirpputori ...Käsityönäyttely/ myynti. WILMA-kurssivanhemmille... Teatteriesitykset...2. Kirpputori syksyllä Tanssikurssi...Piirustuskurssi ... Taidepäivä- Pajat ... Kulttuuriviikko ...Ensin kirjassimme ehdotukset ja sitten mietimme niiden päivämäärät ja sen kuka vastaa mistäkin tilaisuudesta. Aikaa meni parituntia ja sitten olimme aivan tyhjiä. Rehtorimme, joka oli sanonut tulevansa piipahtamaan, oli loppuun saakka."(päiväkirja 2.3.2010)

Taulu (Liite 4) oli täynnä vanhempien ideoita ja uskon, että olimme ns. flow- tilassa ideoidessamme, koska uupumus sen jälkeen oli suuri. Nämä otteet päiväkirjasta antavat selkeän kuvan siitä, että ryhmä oli jo hyvin varhain suoritusvaiheessa.

Vastauksia vanhempaintoimikunnan jäsenten haastattelu kysymykseen 5,

Oletko tyytyväinen toimintaan? Miksi?

Kaikki kuusi vanhempaa, jotka osallistuivat kyselyyn, vastasivat: "Kyllä", mutta miksi he olivat tyytyväisiä?

"On tuloksia. On konkreettisesti tehty jotain. On suunnitelmia ensi vuodelle ja tänä vuonna on ollut tapahtumia"(vanhempi 1)

"Sain tietää jotain uutta, löysin uusia ystäviä" (vanhempi 2)

"Oli hyvää seuraa" (vanhempi 3)

"Koska tutustutaan enemmän vanhempien mielipiteitä lasten oppimisesta tai opiskelusta"(vanhempi 4)

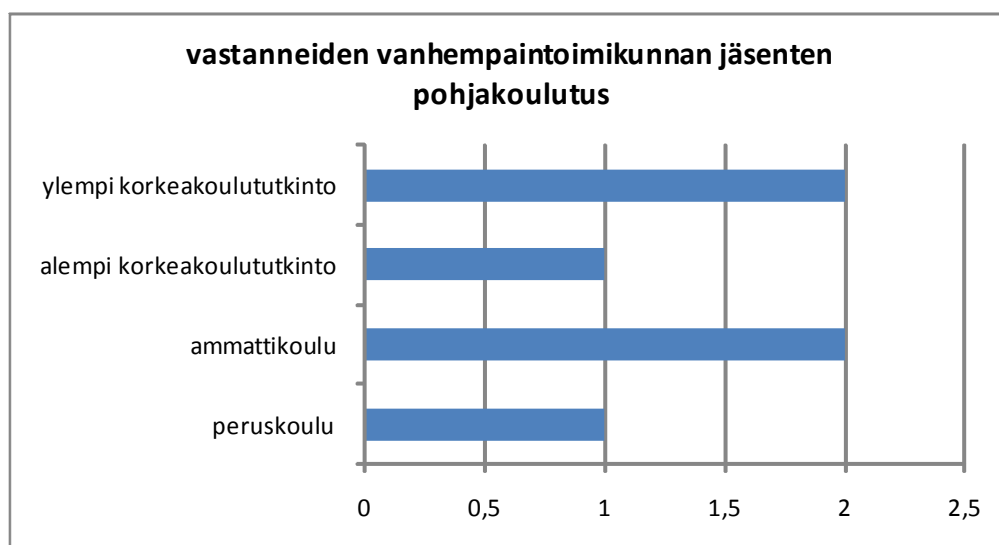
"Minä olen tyytyväinen toimintaan, koska toiminta hallituksen määritelly painopiste koulutuksen, luoda yhteys vanhempien ja opettajien, voivat antaa taloudellista tukea koulujen."(vanhempi 5)

Vanhempi 6 ei ollut laittanut syytä, miksi on tyytyväinen. Jäsenet pystyivät työskentelemään sekä yksin että ryhmässä ja ryhmä on erittäin innovatiivinen. He olivat myös tyytyväisiä ryhmäänsä.

5.5 Jäsenten osallisuuden ja voimaantumisen vaikutus toimikunnan syntyyn

Osallisuuden todentaminen on vaikeaa, sillä se on subjektiivinen tunne. Tarkastelen osallisuutta osallistumisen kautta, sillä edellä (s. 22) tietoperustassa Harju (2005, 69) kuvaa, että osallistuminen luo osallisuutta.

Pekolan ym. (2002) ja Filander ym. (2009) ovat myös sitä mieltä, että koulutuksen pituudella on selkeä yhteys osallisuuteen (vrt. sivu 22). Vanhempaintoimikunnan jäsenten koulutuspohja on kuvattu seuraavassa kuviossa.

Kuvio 9 Kyselyyni vastanneiden monikulttuurisen vanhempaintoimikunnan jäsenten pohjakoulutus

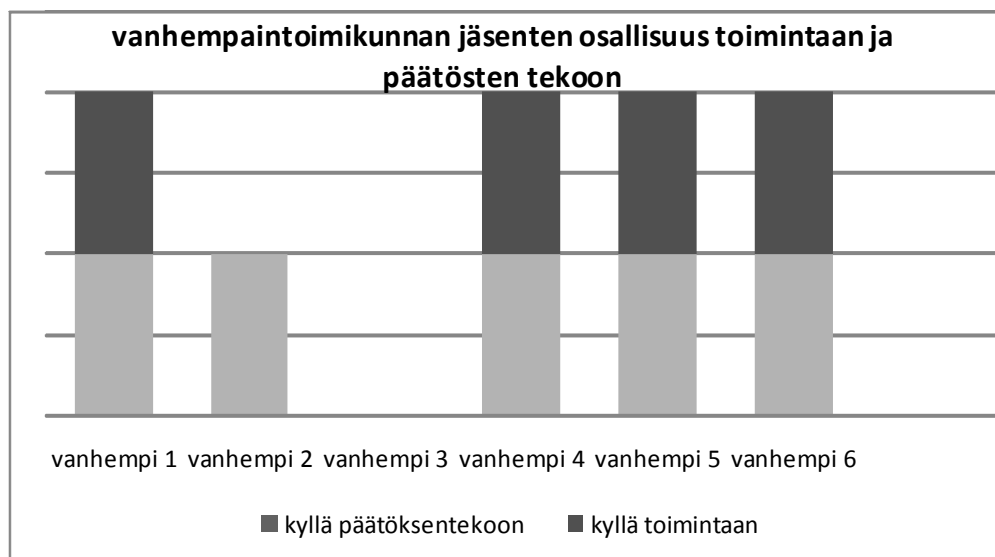
Kyselyyn osallistuneiden vanhempaintoimikunnan jäsenten koulutustaso on korkea verrattuna alueen yleiseen koulutustasoon, joka on Vantaan alhaisin.

Pekolan ym. mainitsemaa äidinkielen merkitystä osallisuuteen (kts. sivu 22) en ymmärrä, mutta Länsimäen yhtenäiskoulun monikulttuurisessa vanhempaintoimikunnassa venäjänkielisillä on suurin edustus. Muita kieliryhmiä on liettuan-, kurdin-, somalin-, turkin- ja kiinankieliset.

Myös Suomen vanhempainliiton jäsenyhdistysten vastauksissa kahdeksan kahdeksastatoista yhdistyksestä, jotka mainitsivat yhdistyksessään olevan muita kuin suomea tai ruotsia äidinkielenään puhuvia vanhempia, mainitsivat ko. vanhemman olevan venäjänkielisen. Yle 1:n uutisissa 4.6.2010 (Yle 1 2010) kerrottiin, että venäjällä vanhemmat ovat tottuneet osallistumaan koulun päättäjäisjuhlien järjestämiseen ja koulujen remontoimiseen.

Kysyin kysymyksessä 11 vanhempaintoimikunnan jäseniltä "Oletko mielestäsi saanut osallistua tarpeeksi a) toimintaan b) päätöksentekoon?" ja "Miksi?"

Vastausvaihtoehdot olivat kyllä tai ei. Vastaukset näkyvät alla olevassa kuviossa.

Kuvio 10 Kyselyyni vastanneiden monikulttuurisen vanhempaintoimikunnan jäsenten kokema osallisuus päätösten tekoon ja toimintaan.

Vanhemmat vastasivat kysymyksen 11 avoimeen Miksi? - kysymykseen näin:

"Minulla on mahdollisuus käyttää tulkkia ja minä nyt ymmärrän ja pystyn osallistumaan toimintaan."(vanhempi 1)

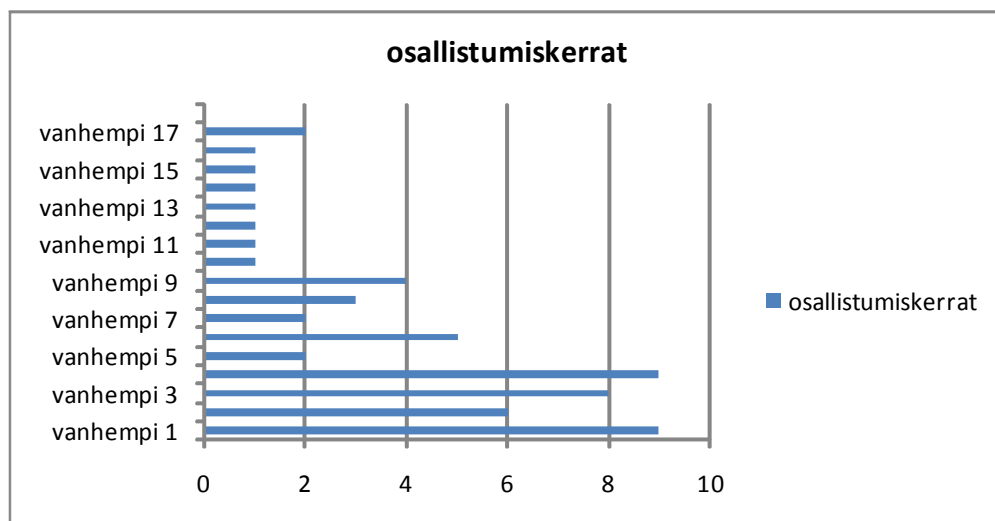
"Mieluimmin kuuntelen toisten mielipiteitä. Pidän töistä ja tapahtumista."(vanhempi 2)

"Olin töissä"(vanhempi 3)

Vanhemman numero yksi vastauksessa tuli esille se, kuinka tärkeää on tulkkauksen järjestäminen, jotta vanhempi voi kokea olevansa toiminnan subjekti.

Vanhempaintoimikunnan kokouksissa on ollut vanhempia mukana neljästä neljääntoista. Mukana toiminnassa on ollut mukana kaikkiaan seitsemäntoista vanhempaa. Alla olevassa kaaviosta (Kuvio 11) ilmenee, on seitsemän vanhempaa käynyt vain kerran ja kolme vanhempaa kaksi kertaa kokouksissa. Kaikille, jotka ovat olleet mukana, lähetän kuitenkin joka kerta kokouskutsun ryhmätekstiviestinä.

Seuraavassa alla olevassa kaaviossa vanhemmat on numeroitu, mutta näillä numeroilla ei ole yhteyttä vanhempaintoimikunnan jäsenille pidetyssä haastattelussa annettuihin numeroihin. Haastatteluun vastasivat alla olevassa kuviossa (Kuvio 11) numeroilla 1,2,3,4,6 ja 7 esiintyvät vanhemmat.

Kuvio 11 Monikulttuurisen vanhempaintoimikunnan jäsenten osallistuminen vanhempaintoimikunnan kokouksiin.

Huomasin läsnäololistoja tutkiessani, että 23.3.2010 tuli kokoukseen mukaan neljä uutta vanhempaa, jotka eivät ole tulleet sen jälkeen kokouksiin. Tarkastelin asiaa vielä päiväkirjasta.

”...seuraavaksi saapui X, joka oli tehnyt ihania leivonnaisia, vaikka edellisellä kerralla sanoi ostavansa kaupasta tarjottavat. Kaikki edellisellä kerrallakin mukana olleet tulivat. Uusia vanhempia tuli yksi kurdinkielinen, yksi turkinkielinen äiti, yksi venäjänkielinen äiti ja yksi venäjänkielinen isä. Suomalaisäiti, joka oli viime kerralla, oli poissa nyt...” (päiväkirja 23.3.2010)

Miksi eivät? Oliko syynä se, että annoin silloin erään vanhemman puhua liikaa ennen kuin rajoitin häntä? Vai eikö arvokeskustelu kiinnostanut?

Osallistuminen vaatii tietoa tarjolla olevista osallistumismahdollisuuksista. Jos kaikki tieto on suomenkielistä, maahanmuuttajataustaisten vanhempien on vaikea ymmärtää sitä ja olla aktiivisia, kuten alla olevassa kommentissa oletetaan.

”Mielestäni maahanmuuttajien tulisi itse olla aktiivisia, jos ovat kiinnostuneita toiminnastamme. ..., joten jos he haluaisivat tosissaan olla mukana, he tulisivat mukaan.”(Vy 4)

Voimaantuminen on tapahtunut monille monikulttuurisen vanhempaintoimikunnan jäsenelle jo ennen vanhempaintoimikuntaan tuloa, mutta sitä tapahtuu koko ajan osallistujien kohdalla toiminnan jatkuessa. Ajattelen, että jos voimaantunutta ihmistä kohtelee objektina, niin hän loukkaantuu eikä halua osallistua toimintaan.

Voimaantuminen näkyi vanhempaintoimikunnan jäsenissä siten, että jokainen otti vastuuta tehtävien hoidosta ja yhteishenki oli hyvä. (vrt. Nyman sivu 27).

Keskustelimme siitä kuka voi olla perjantaina paikalla ja mihin aikaan. Saimme sovittua miehityksen aamusta iltaan niin että kukaan ei joudu olemaan yksin”. ...”Keskustelun jatkui ja mietimme vaihtoehtoja samalla kun kävimme katsomassa kuinka monta pöytää saliin mahtuisi. Sali todettiin suureksi ja laskettiin että ainakin 40 pöytää mahtuu hyvin. Sitten mietimme mistä saamme pöydät. Kävimme katsomassa musiikkiluokkaa, joka ei ainakaan ole käytössä 14.5 ja totesimme, että sieltä saamme 10 pöytää ja loput haalimme eri luokista tai koulun varastosta. Palasimme opettajainhuoneeseen ja ryhdyimme tekemään eri kielisiä kirpputori mainoksia.”(päiväkirja 14.4.2010)

” ... toi leivonnaisia, joissa oli jotain siemeniä päällä. Niistä keskustelimme kauan mitä ne ovat..ja sitten koko kirpputori aihe unohtui, kun keskustelu siirtyi siemeniin ja kuinka niitä voi käyttää särkylääkkeen sijasta jne.. keskustelu oli hyvää ja tunnelma rento... ”Musiikkiluokassa sattui hassu juttu, kun venäjänkielentulkki alkoi tulkata turkinkielisille..se nau-ratti kaikkia ja lisäsi keskustelun tuomaa hyvää oloa.” (päiväkirja 12.5.2010)

Se näkyi myös siten, että kaksi vanhempaintoimikunnan jäsentä oli ehdolla ensimmäistä kertaa koulumme johtokuntaan. Heitä ei valittu, mutta he kertoivat sen olleen hyvää kokemusta seuraavaa kertaa ajatellen. Neljä vanhempaintoimikunnan jäsentä ilmoittautui mukaan myös alueelliseen Roottori – projektiin, alueellisiksi tukihenkilöiksi, projektityöntekijän vieraillessa vanhempaintoimikunnan kokouksessa 20.10.2010. Roottori – projekti on Helsingin Diakonissalaitoksen ja Raha- automaattiyhdistyksen rahoittama projekti. Sen tarkoituksen on löytää ja tukea henkilöitä, jotka kokevat tul-leensa syrjäytetyiksi yhteiskunnasta. (Roottori 2010). Vanhempaintoimikunnan jä-senten voimaantuminen näkyi myös ideoiden tuottamisena. Voimaantumista on li-sännyt rehtorimme myönteinen palaute, jota hän antoi vanhempainilloissa ja kevät-juhlassa, vanhempaintoimikunnan tekemästä työstä [vrt. Heikkilä (2005) sivulla 27].

5.6 Sosiokulttuurisen innostamisen vaikutus toimikunnan syntyyn

Huomasin, että sosiokulttuurisessa innostamisessa on samanlaisia elementtejä kuin kasvatuskumppanuuden synnyssä. Osallisuus ja pyrkimys yhteisöllisyyteen ovat mo-lempien elementtejä. Koko vanhempaintoimikunnan perustamisprosessi kulkee myös innostamisen teorian mukaan.

Innostamisen ensimmäinen vaihe on osallistava tutkimus. Jos tutkimus- sanaa ei kä-sitetä kovin juhlallisesti niin, sen on jokainen monikulttuurisen vanhempaintoimikun-nan jäsen tehnyt tehdessään yhteistyötä opettajien ja koko koulun henkilökunnan kanssa. Minä tein laajempaa tutkimusta, kun olen käynyt Rinkebyssä ja lukenut myös teoriaa. Lisäksi olen ollut omien lasteni kautta vanhempana mukana Länsimäen kou-lun kouluyhteisössä ja tällä hetkellä opettajana samassa koulussa.

Toinen vaihe on tutkimuskohteen- Länsimäen yhtenäiskoulussa tapahtuva yhteistyö vanhempien kanssa - vision hahmottaminen. Meillä on visio, jota kehittelemme lisää koko ajan. Yhteistyöhön liittyen olemme miettineet koulun ja kodin välistä viestintää sekä tiedonkulkua toimikunnan kokouksista koteihin.

Perustamisessa oli mielestäni erittäin suuri merkitys infolla, joka annettiin vanhemmille vanhempainillassa 21.10.2009. Se oli tarkoitettu maahanmuuttajataustaisille vanhemmille ja mukana oli tulkit, jotka käänsivät puhettani koko ajan. Jokainen läsnäolija sai tarkan kuvan siitä, mikä on vanhempaintoimikunnan tarkoitus.

Opettajien vastauksista (s. 34) ilmenee, että yksittäiset opettajat eivät muista tai ajattele, että heidän pitäisi kertoa vanhempaintoimikunnan perustamisesta vanhemmille. Seuraavalla sivulla Suomen vanhempainliiton jäsenyhdistysten vastauksista selviää, kuinka epätietoisia maahanmuuttajataustaiset vanhemmat ovat vanhempainyhdistysten toiminnan tarkoituksesta.

”... Osa syy lienee kielimuuri jonka pelossa he eivät edes halua osallistua (mahdollisesti ei ymmärrä mistä on kyse niin miksi tulisi kokouksiin-kaan...)” (Vy 88)

”Katson, että ulkomaalaistaustaiset perheet eivät ole kiinnostuneita vanhempainyhdistystoiminnasta, koska eivät ymmärrä sen tarkoitusta ja heillä huomio menee muuhun sopeutumiseen.” (Vy 92)

”Kielimuuri todennäköisesti syy miksi eivät ole osallistuneet tai tietämättömyys.” (Vy 106)

Vanhempainillassa, joka oli tarkoitettu maahanmuuttajataustaisille, sain 15 vanhempaintoimikunnan perustamisesta kiinnostuneen huoltajan nimeä paperiin. Näistä viidestätoista henkilöstä mukana perustamassa yhdistystä on ollut 11 henkilöä. Toisesta vanhempainillasta, joka oli tarkoitettu kanaväestöön kuuluville, ei tullut kiinnostuneita kuin yksi suomalaisäiti, joka kävi kerran. Kokiko hän itsensä ulkopuoliseksi?

Kysyin vanhemmilta kyselyssäni siitä, miten he kokevat sen, ettei toimintaan ole tullut mukaan suomalaisvanhempia.

”Meillä on monikulttuurinen koulu, mutta ei ole suomalaista enemmistöä. Suomalaisille saattaa olla oma näkökulma asioihin.” (vanhempi 1)

Olisi hyvä, että mukana olisi myös suomalaisia että he tietäisivät mitä koulussa tapahtuu.”(vanhempi 2)

”Niitten oma asia ei mietitä minua” (vanhempi 3)

”Miksi?” (vanhempi 6)

Minäkin mietin miksi? Ajattelen, että ehkäpä suomalaisvanhemmat ovat tyytyväisiä nykytilaan. He saavat kaiken tarvitsemansa tiedon jo nyt, ovat tyytyväisiä lastensa oppimistuloksiin ja opettajan kanssa tehtävään yhteistyöhön.

Seuraavassa vaiheessa annoin tietoa vanhemmille mm. opetussuunnitelmasta, johdokunnasta ja kokouksissa keskustelimme mm. oman äidinkielen opetuksesta ja muusta vanhempia kiinnostavista asioista. Keskustelun lomassa tuli vanhemmilta ideoita mm. toimintatapojen muuttamisesta ja erilaisista kerhotoiminnoista lapsille.

Kurki (2000,47) mainitsee, että innostamisen toiminnassa on kolme osapuolta; innostaja, toiminta ja ryhmä tai yhteisö. Näiden edellä mainittujen taustalla on institutio, jonka tukemana toiminta mahdollistuu (vrt. sivu 25).

Vanhempaintoimikunnan synty- ja toiminta prosesseissa minä olen ollut innostaja ja vanhemmat ja minä muodostamme yhteisön, joka auttaa muuttamaan koulumme toimintakulttuuria ja rehtori ja työyhteisö tukevat toimintaamme, kuten opettajien vastauksista (s. 34) edellä voi todeta.

Innostajan rooli on ollut mieluisa ja koen sen erittäin tärkeänä. Mielestäni toiminnan kannalta on hyödyllistä, että on yksi henkilö, joka jaksaa innostaa molempia osapuolia (opettajia ja vanhempia) yhteistoimintaan. Minulla on myös tieto siitä, mikä on koulussa opiskelevien lasten vanhempien äidinkieli ja mielestäni jokaisessa vanhempainyhdistyksessä tulisi olla tämä tieto.

”Vanhempainyhdistyksellä ei ole tietoa maahanmuuttajaperheiden kielitaustoista. Kaikki ovat avoimesti tervetulleita toimintaan mukaan, mutta jos vapaaehtoisesti ei ilmaannu kokouksiin on vaikea osoittaa kustua monella kielellä kun ei ole tietoa kielialkuperästä.” (Vy 59)

”...Koulun puolelta ei ole myöskään tullut tietoa siitä minkä kansalaisuuden omaavia vanhempia tai oppilaita koulussamme on.” (Vy 35)

Innostajan ja ohjaajan rooliin kuuluu hankkia välttämättömät resurssit, joita tarvitaan toiminnan järjestämisen kannalta.

Hänen kuuluu tietää myös, mitä ne resurssit ovat. Koska kyseessä on monikulttuurinen vanhempaintoimikunta, resursseihin kuuluu ehdottomasti tulkit, jotta kommunikatio on mahdollista ja saatiin edes ryhmä muodostettua. Alla olevasta laskentataulukosta selviää vanhempaintoimikunnan kokouksien järjestämisestä aiheutuneet kustannukset.

Olen laskenut kaikki kustannukset tarkkaan siksi, että mallistani kiinnostuneiden on helppo huomata paljonko meillä Länsimäessä toiminnan käynnistäminen tuli maksamaan.

	joulu- kuu	tammi- kuu	helmi- kuu	maalis- kuu	huhti- kuu	touko- kuu	syys- kuu	
Tulkki kustan- nukset	1090,€	600,00€		1410,00€	600,00 €	1200,00€	788,00€	5688,00€
Työn- tekijän palkka	90,00 €	90,00€	36,00€	180,00 €	90,00€	180,00€	180,00€	846,00€
tarjoilu		20,00€		5,00€	10,00€	5,00€	5,00 €	45,00€
	=							
Yhteensä	1180,0€	710,00€	36,00€	1595,00€	700,00€	1385,00€	973,00€	6579,00€

Kuvio 12 Laskentakaavio vanhempaintoimikunnan toiminnasta aiheutuneet kulut ajalla joulukuun 2009- syyskuu 2010

Tulkkauuskustannukset ovat joulukuun 2009- syyskuu 2010 välisenä aikana olleet 5688 euroa. Tulkkien palkkiot on merkitty yläriiviin.

Tulkkien palkkiot olivat suuruudeltaan 140- 210 euroa riippuen kestosta ja kielestä. Kahden tunnin tulkkaukset vietnamin ja ranskan kielellä maksoi 140, 73 euroa ja sama aika liettuan kielellä 206,00 euroa. Kahden ja puolen tunnin tulkkaukset somalinkielellä maksoi 210,86 euroa ja sama aika venäjänkielellä 188,00 euroa.

Lasken omalle työlleni (rivi 2) hintaa 18 euroa / tunti, vaikka käytännössä se on työtä, josta ei tule minulle korvausta. Työni osuus on 47 tuntia, joka on vähän yli viikon työpanos ja kustannus 846 euroa.

Tarjoilukustannukset (rivi 3) ovat pienet, sillä vanhemmat lupasivat leipoa vuorotellen tapaamisiin. Kokonaissumma työlle, jos ei lasketa materiaalikustannuksia, on 6579,00 euroa.

Olen poiminut vanhempainliiton jäsenyhdistysten vastauksista esimerkkejä siitä, kuinka tärkeää on tulkkauksen mahdollisuus.

"Olen saanut sen käsityksen, että koulumme useimmissa maahanmuuttajaperheissä aikuiset eivät osaa tarpeeksi suomea"... "Äidit eivät osaa suomea ja miehet karsastavat toimintaa, jossa on enemmistö naisaktiiveja."(Vy 4)

"... viimeksi vierasta kieltä puhuva äiti ei osannut suomea/ englantia /ruotsia/ saksaa/ espanjaa, joten kommunikointi oli vaikeaa. Hän halusi itse lopettaa kieliongelman takia. Tulkkiin vanhempainyhdistyksellä ei ole varaa ja kieli oli todella harvinainen."(Vy 42)

"...asuu tietääkseni vähän muita kuin suomalaisia. Mutta sinänsä hyvä, että asia tuli tämän kyselyn kautta esille, ei ole tullut edes mieleen."(Vy 94)

Tulkkeja on syytä käyttää aina vanhempien kanssa asioidessa, sillä lapset eivät pysy aina asiaa kääntämään.

"Tiedotteet vanhempainyhdistyksistä menevät suomeksi, josta heille on moneti tullut väärin ymmärrys ja luulevat tulevansa koulun kokoukseen"(Vy 118)

"äidinkielenään puhuville reppupostina. Halukkailla on mahdollisuus saada tulkkauksapu koulun osoittamalta tulkilta. Oppilaat oppivat nopeasti suomen kilen ja ehkä tulkkavat kotona myös."(Vy 109)

Jos, lapsi on tulkkina se rapistaa vanhemman vanhemmuutta ja auktoriteettiä asemaa, vaikka alla mainitussa lapsi- vanhempikerhossa, sitä olisi tuettava.

"pyrkimyksenä on madaltaa edes jollain tavalla ulkomaalaistaustaisten vanhempien osallistumista. Lapsi-vanhempi -kerhoissa lapsi voisi toimia tulkkina, koska vieraita kieliä on useita ja kullekin oman tulkin saaminen ei ole realistinen vaihtoehto."(Vy 49)

Muita resursseja, joista minun oli oltava tietoinen, olivat tila, aika, materiaalit ja vierailijat. Vierailijat, kuten vanhemmatkin, tekivät työtä vapaaehtoisesti, joten palkkiokuluja ei tullut.

Tilan suhteen oli tarkistettava, että tila ei ollut kokousten aikaan muussa käytössä ja, että tiesin milloin meidän olisi poistuttava tai minun olisi koodattava itseni paikalla olevaksi, ettei hälytys mene päälle. Materiaalit, joita olivat paperit ja kynät, saimme koulun puolelta. Ajallisia resursseja mietimme yhdessä yksittäisten tapahtumien yhteydessä. Kehittämistoiminnassa meillä ei ole aikataulua. Ryhmämme jatkaa toimintaansa niin kauan kuin on tarvetta ja kiinnostusta.

5.7 Muita syitä toimikunnan syntyyn

Mielestäni sillä, että vanhemmat eivät ole varmoja jäävätkö asumaan alueelle, on suuri merkitys vanhempainyhdistykseen liittymiselle.

”Alueellamme on paljon maahanmuuttajia mm. afrikasta ja venäjältä. Mamut eivät ole vielä tarpeeksi hyvin integroituneet yhteiskuntaamme ja kieliongelmat ovat suuret. Luulen myös, että monet mamut ovat vähän niinkuin varpaillaan, että jäävätkö paikkakunnalle vai muuttavatko toiseen kaupunkiin.” (Vy 83)

”Turvapaikanhakijoita asuu lähistöllä”... Kielimuuri todennäköisesti syy miksi eivät ole osallistuneet tai tietämättömyys. Myös se, että eivät välttämättä jää alueelle pitkäksi aikaa, syynä nimenomaan että ovat turva paikanhakijoina vastaanottokeskuksessa joka koulun lähellä.” (Vy 106)

Kysyin 17.11.2010 vanhempaintoimikunnan jäseniltä vanhempaintoimikunnan toimikunnan kokouksessa, kauanko he ovat asuneet Länsimäessä, koska en ollut huominnut sitä kysymyslomakkeessa. Ryhmän syntymiseen on merkitystä sillä, että vanhempaintoimikunnan perustamiseen osallistuvat henkilöt ovat asuneet Länsimäessä kahdesta kahdeksaan vuotta ja heillä joillakin on lapsia jo yläkoulun puolella (päiväkirja 17.11.2010). Kaikkia syitä miksi, jossain paikkakunnalla vanhempien mukaan saanti on helpompaa, emme voi tietää. Syynä voivat olla monenlaiset asiat ja vaikka kahdella paikkakunnalla toimittaisiin samalla tavalla, tulos voisi olla erilainen.

”Meillä lähtee tiedotteet myös somaliaksi ja venäjäksi ja englanniksi, joten en tiedä miksi emme saa heitä mukaan!” (Vy 43)

Silläkin seikalla varmaan on merkitystä, että minulla on pitkä kokemus vuorovaikutuksesta eri kulttuuritaustaisten ihmisten kanssa. Ensimmäinen kokemukseni oli 70-luvulla Göteborgissa ja toinen, kun asuin 80-luvulla Brysselissä. Ihmisten erilaisuuden ymmärrykseen ja kunnioitukseen olen kasvanut hiljalleen kolmenkymmenen vuoden aikana.

Lopuksi asiantuntijoiden eli perustamiseen osallistuneiden vanhempien kommentit syntymisen syistä.

”Vanhemmat tuntee lapsensa parhaiten ja se tuo omaa tulosta koulun toimintaan”(vanhempi 1)

”Halu auttaa lapsia”(vanhempi 2)

”Kaikkien mielipiteestä syntyi vanhempaintoimikunta” (vanhempi 3)

”Tekijöitä on paljon, mutta yksi syy mitä minä luulen on että kun meidän lasten koulu on kansainvälinen koulu kun täällä opiskelee eri kansallisuuksi tuleva lapsi, että ajatus on hyvä tietää ja tutustua tämän toimikunnan kautta vanhempienkin” (vanhempi 4)

”Tarvittiin vanhempien aktiivisuus koulun kanssa yhteistyössä.”(vanhempi 5)

”On tarpeen vuorovaikutus koulun ja vanhempien. Mielestäni vanhempien tule tietää koulun lasten elämään.”(vanhempi 6)

5.8 Millainen kehittämisryhmä vanhempaintoimikunta on?

Ryhmä muodostui ja täytti ryhmän tunnusmerkit, mutta millainen kehittämisryhmä Länsimäen yhtenäiskoulun monikulttuurinen vanhempaintoimikunta on? Onko se virallinen vai epävirallinen ryhmä tai jotain siltä väliltä? Alla olevassa kuviossa 9, joka on sivulla 54, esitän Penningtonin (2005) malliin (s.18) parannusta, jolloin siihen sopii vanhempaintoimikunnan kaltaiset osin viralliset ryhmät.

	<i>muodollinen</i>	<i>epämuodollinen</i>
virallinen	virallis- muodollinen Organisaation komitea, jossa edellytetään tiettyjen jäsenryhmien osallistumista	virallis- epämuodollinen Organisaation työryhmä. Jäsenyys voi vaihtua ajan myötä.
osin virallinen	osin virallinen - muodollinen koulun johtokunta	osin virallinen - epämuodollinen vanhempaintoimikunta
epävirallinen	epävirallis-muodollinen Itseapuryhmä, edellyttää jäsenyyttä	epävirallis- epämuodollinen Itseapuryhmät, jotka eivät vaadi jäsenyyttä tai säännöllistä osallistumista.

Kuvio 13 Oma täydennykseni ”osin viralliset ryhmät” Penningtonin kuvioon (Kuvio 2, sivulla 18).

Vanhempaintoimikunta on mielestäni sekä virallinen että epävirallinen. Virallinen se on, koska se on perustettu edistämään organisaation tavoitetta, mutta se ei ole vastuussa tulosten saavuttamisesta. Toisaalta se on epävirallinen, sillä joku vanhemmis- ta voi liittyä siihen ainoastaan saadakseen tietoa tai kohottaakseen itseluottamusta.

Minun oli täydennettävä Penningtonin (2005,16) kuviota lisäämällä siihen kohta ”osin viralliset ryhmät”, koska alkuperäisessä kuviossa ei ollut paikkaa vanhempaintoimikunnan kaltaiselle ryhmälle, joka on organisaation työryhmä ja kehittää organisaation toimintaa, mutta ei ole vastuussa tulosten saavuttamisesta, kuten viralliset ryhmät.

Vanhempaintoimikunta ei ole vertaisryhmä, koska ryhmään liittymisen vanhemmilla syyt olivat muita, kuin vain oman tilanteen pohtimista ja kokemusten vaihtoa. Onko vanhempaintoimikunta vapaaehtoistoimintaa? Suomen vanhempainliiton jäsenyhdistyksien kommentteissa oli mainintoja toiminnan vapaaehtoisuudesta.

”Vanhempainyhdistystyö on vapaaehtoistyötä myös suomenkielisille, ei kiinnosta kaikkia.” (Vy 58)

”... Koulun vanhempainyhdistykseen on vaikea saada jopa suomalaisia, tuntuu, että vanhempia ei kiinnosta pätäkääkään missä heidän lapsensa viettävät suurimman osan aikaa ja tuo on todellinen harmi ja jos jollakulla lapsella on aktiivisia vanhempia niin heidän aikansa kuluu jalkapallo/jääkiekko yms. tärkeämissä(?)vapaaehtoisissa.”(Vy 88)

”Sytä: Varmasti tilanteeseen vaikuttaa kaikki yllä olevat vaihtoehdot, mutta myös se, että vanhempainyhdistykset toimivat vapaaehtoisvoimin ja ajan sekä energian määrä on rajallinen, joten ei ole aikaa muiden toimintojen ohella panostaa tarpeeksi heidän kannustamiseen.”(Vy 118)

”Yhdistystoiminta on vapaaehtoista ja ainakaan meille ei ole ketään ko. ihmistä ilmoittautunut (muutenkin on pulaa vapaaehtoisista).”(Vy 129)

Vanhempaintoimikunnan jäsenet halusivat tulla mukaan perustamaan toimikuntaa, koska he halusivat tietoa suomalaisesta koulusta, auttaa lapsia ja olla järjestämässä toimintaa. Nämä esimerkit tukevat Yeungin (2005) mainintaa vapaaehtoistoimintaan liittymisen syistä, joista mainitsin sivulla 19.

”Venäjällä on tapana osallistua vanhempaintoimikuntaan. Ilman vanhempien osallistumista (toimikuntaa) koululaisille ei järjesty mitään toimintaa” (vanhempi 1)

”Halusin saada tietoa lasten koulutuksesta, mitä itse voisi tehdä avuksi” (vanhempi 3)

Tässä mainittu ” halu auttaa lapsia” ei ole suoraa auttamista, kuten jossain muussa vapaaehtoistyössä, vaan auttamisen välineenä on toimiva kodin ja koulun välinen yhteistyö. Tällöin auttamisen painopiste on toiminnan kehittämisessä.

Kuten aiemmin (sivu 19) olen maininnut, vanhempaintoimikunnan työ on yhteistyötä opettajien kanssa. Toiminta on siis tältäkin osin sopiva vapaaehtoistoiminnan määritelmään, sillä vanhemmat tekevät yleishyödyllistä työtä ilman palkkaa ja työ on organisoitu koulun taholta [vrt. Nylund (2005), sivulla 19].

Seuraavaksi perustelen, miksi vanhempaintoimikunta on voimaantunut kehittämisryhmä. Vanhempaintoimikunnan jäsenten voimaantuminen näkyi ideoiden tuottamisena (vrt. Heikkilä ym. sivulla 27).

Uusia menetelmiä kodin ja koulun yhteistyöhön, joita vanhempaintoimikunta kehitti, olivat oman äidinkielen opettajan vanhempainillat, joissa opettaja voi kertoa vanhemmille mm. opetuksen tavoitteista ja opetusmenetelmistä.

Näistä luokanopettaja ei osaa kertoa vanhemmille. Uutta on myös opettajien ja vanhempaintoimikunnan yhteiset kokoukset. Keksimme myös, että muodostamme Wilmaan (Wilma 2010) oman käyttäjätunnuksen vanhempaintoimikunnalle ja jokainen vanhempi kirjoittaa omalla äidinkielellään muistion vanhempaintoimikunnan kokouksesta ja nämä erikieliset muistiot lähtevät huoltajille. Osallistuimme tällä idealla Opinavain- kilpailuun (OAJ 2010), jonka järjestää Opetusalan ammattiliitto. Yksi vanhemmista ehdotti myös, että:

”... äiti ehdotti, että lapsilta kysyttäisiin mitä he odottavat kodin ja koulun väliseltä yhteistyöltä.” (päiväkirja 23.3.2010)

Kysely lapsille on vielä toteuttamatta. Vanhempaintoimikunta on myös perustanut Länsimäen yhtenäiskoulun teatterin, joka aloitti toimintansa 8.marraskuuta 2010. Teatteriryhmä kokoontuu kahdesti viikossa puolitoista tuntia kerrallaan koulumme auditoriossa. Teatteriin ilmoittautui parikymmentä lasta. Jokaiselle lapselle on mietitty rooli näyttämöllä tai tehtävä kulissien takana, jollei hän halua mennä vielä näyttämölle.

Hyviä käytänteitä kodin ja koulun väliseen viestintään on etsinyt myös Vantaan kaupungin viestintäpäällikkö Unhola (2010 opinnäytetyössään, jonka hän teki Mediatuotamisen koulutusohjelmassa (YAMK). Kysely tehtiin kokonaistutkimuksena.

Unhola tuli tutkimuksessaan siihen tulokseen, että yleisesti ottaen Vantaalla viestintään oliin kohtalaisen tyytyväisiä (mt, 127). Tutkimuksessa ei voitu huomioida erityisryhmien kuten maahanmuuttajataustaisten huoltajien mahdollisia erityistarpeita, sillä tutkimus olisi muodostunut liian laajaksi. Opettajista kysely lähetettiin vain niille, jotka tekevät täyttä työpäivää. Kyselystä jätettiin siksi pois esimerkiksi oman äidinkielen ja pienuskontojen opettajat.(Mt., 16.)

Tästä vanhempaintoimikunnan jäsenet ovat erimieltä Unholan kanssa. Vanhempaintoimikunnan jäsenet eivät ole tyytyväisiä kodin ja koulun väliseen viestintään, joka on pääosin suomenkielistä ja tapahtuu Wilmassa, jota kaikki vanhemmat eivät vielä osaa käyttää.

”...vanhemmat olivat sitä mieltä, että olisi hyvä, jos tiedotteet voisi saada omalla äidinkielellä. Lapset eivät osaa kääntää suomenkielisiä vanhemmille, sillä he eivät osaa niin hyvin omaa äidinkieltään.” (päiväkirja 23.3.2010)

6 VASTAUKSET TUTKIMUSKYSYMYKSIIN

OSALLISTAVA MALLI VANHEMPAINTOIMIKUNNAN MUODOSTAMISEEN

Monikulttuurisen vanhempaintoimikunnan syntyyn vaikutti tietenkin se, että sille oli tarve, koska kodin ja koulun välistä yhteistyötä on kehitettävä. Suuri merkitys vanhempaintoimikunnan syntymiselle oli vanhempainillassa, tulkkien läsnä ollessa, annettu tieto vanhempaintoimikunnan perustamisesta kiinnostuneille henkilöille.

Ryhmän muodostumisessa oli tärkeää toiminnan alussa syntynyt turvallisuuden tunne. Vuorovaikutus oli myönteistä ja kuten eräs vanhempaintoimikunnan jäsen sanoi, kaikki jutteli kaikkien kanssa. Jokaisella oli aikaa puhua ja tulkeilla aikaa kääntää. Pidän tärkeänä myös sitä, että olen antanut vanhempaintoimikunnan jäsenille uutta tietoa.

Jäsenet olivat tyytyväisiä ryhmään, joka vaikutti positiivisesti sitoutumiseen. Toiminnan tavoitteesta oli yksimielisyys. Jäsenet olivat toiminnan subjekteja. He olivat vanhempaintoimikunnan perustajia. Toimikunnan jäsenet kokivat että he olivat saaneet osallistua sekä päätöksentekoon että toimintaa.

Merkitystä on ollut myös sillä, että minä olen ollut mukana koulun puolelta ja minulla on ollut tieto mm. vanhempien äidinkielistä, tarvittavista resursseista ja siitä mistä niitä voi hankkia. Myös oma innostuneisuuteni on varmaan vaikuttanut muiden innostumiseen toiminnasta. Vanhempaintoimikunnan syntyyn ei mielestäni vaikuttanut osallistujien monikulttuurisuus muuten, kuin tulkkauksen järjestämisen osalta.

VOIMAANTUNUT KEHITTÄMISRYHMÄ

Vanhempaintoimikunta on osin virallinen ryhmä, koska se on organisaation työryhmä ja kehittää organisaation toimintaa, mutta ei ole vastuussa tulosten saavuttamisesta, kuten viralliset ryhmät. Sen jäsenet tekevät vapaaehtoistyötä kodin ja koulun välisen yhteistyön kehittämiseksi. Jäsenet ovat toiminnan subjekteja, sillä he ovat olleet mukana perustamassa toimikuntaa ja suunnittelemassa sekä toteuttamassa sen toimintaa. Tämän mahdollisti se, että tulkkaus oli järjestetty sitä tarvitseville ja heillä oli kehittämisen kannalta tarvittava tieto. Koulun johto ja opettajat pitivät kehittämistyötä tärkeänä.

Tärkeää on, että vanhempaintoimikunnassa kaikki ovat kiinnostuneet kehittämään toimintaa. Jäsenillä on henkilökohtaista kokemusta sekä teoretietoa tietoa kehitettävästä toiminnasta. Kehittämisen kannalta on merkitystä sillä, että vanhempaintoimikunnan perustamiseen osallistuvat henkilöt ovat asuneet Länsimäessä kauan ja heillä joillakin on lapsia jo yläkoulun puolella, joten he tietävät millaista kodin ja koulun välinen yhteistyö on.

Vanhempaintoimikunnan jäsenten osallisuus toteutui ja voimaantuminen näkyi koko ryhmän jäsenten vastuunottona, hyvänä yhteishenkenä ja uusien ideoiden tuottamisessa. Se näkyi myös osallistumisen ja vaikuttamisen laajentumisena muuhunkin toimintaan. Toimikunnan jäsenet luottivat toinen toisiinsa ja kaikki ottivat vastuuta toiminnan toteutumisesta. Organisaation johto pitää kehittämistyötä tärkeänä ja antoi myönteistä palautetta toiminnasta. Se on kehittämisryhmälle oleellista, sillä vaikka ryhmällä olisi kuinka paljon tai kuinka hyviä ideoita tahansa, mutta jos sillä ei ole johdon tukea, se ei ole organisaation kehittämisryhmä.

7 POHDINTA

Opinnäytetyöni vei minua mukanaan vuoden päivät. Osallistuminen vanhempain-toimikunnan kokouksiin koko kevään ja syksyn 2010 – opiskelujen ja työn ohella – on ollut raskasta, mutta samalla erittäin antoisaa. Ahdistus ja epätoivo ovat olleet vieraanani usein, kun olen jumittunut työssäni. Kiitos opiskelukavereilleni useista keskusteluista, jotka avasivat solmuja ja työn teko saattoi jatkua.

Opinnäytetyöni aihe oli mielenkiintoinen ja kirjallisuutta lukiessani jouduin usein mielenkiintoisille, vaikkakin tutkimuskysymysteni kannalta harhaanjohtaville sivupoluille. Kirjoitin ajatuksia näistä harharetkistä opinnäytetyöhöni eikä niiden poistaminen ollut helppoa, mutta rajaaminen oli tehtävä. Asiakirjoittaminen oli minulle kaiken kaikkiaan vaikeaa, sillä vaikka olen aina kirjoittanut paljon, niin se on rajoittunut runoihin ja tajunnanvirtakirjoittamiseen päiväkirjoihin. Opinnäytetyön edetessä kirjoittaminen kuitenkin helpottui ja opin jopa nauttimaan siitä.

Mietin kauan, miksi minusta tuntui tärkeältä selvittää erilaisten ryhmien tavoitteita. Se selvisi sitten, kun olin määritellyt työni näkökulman. Näkökulma oli selvillä jo alusta asti, mutta en osannut nähdä sitä enkä osannut muotoilla kysymystä.

En ehtinyt miettiä kysymyksiä niin tarkkaan, kuin olisin halunnut, koska minun piti lähettää haastattelukysymykset Länsimäen yhtenäiskoulun opettajille ja vanhempain-toimikunnan jäsenille keväällä 2010. Olin pari kuukautta aikaisemmin jättänyt opinnäytetyösuunnitelmani, enkä ollut ehtinyt lukea myöskään kovin paljoa asiaa käsittelevää kirjallisuutta, joka olisi voinut auttaa kysymysten laatimisessa.

Kehittämistyö, vanhempain-toimikunnan kokoukset ja teatteritoiminta jatkuvat. Tulevaisuudessa pidän vielä tarkempaa päiväkirjaa kokouksista ja teatterin kokoontumisista. Minua kiinnostaa nähdä miten lapset, jotka osallistuvat teatterin, muuttuvat. Toimiva yhteistyö ja viestintä kodin ja koulun välillä ei poista kaikkia oppimisen esteitä. Tarvitaan lisäksi uudenlaista pedagogiikkaa. Sitä mietimme keväällä 2011 koulun kieli- ja kulttuuriryhmien tiimissä, jonka jäsen olen.

LÄHTEET

Alasuutari, P. (2001) Laadullinen tutkimus. Tampere: Vastapaino

Alitolppa- Niitamo, Anne & Sirkiä, Jouni 2007. Monikulttuuriset vertaisryhmät. Ohjaajan opas. Ryhmämalli kouluikäisten lasten vanhemmille. Väestöliiton kotipuu. Helsinki: Topnova.

Busk, Y. 2003 Rinkeby skolan. WS Bookwell

Engeström, Yrjö 2002. kehittävä työntutkimus. perusteita, tuloksia ja haasteita. hallinnon kehittämiskeskus. Helsinki: Edita Prima Oy

Eskelinen, Anne 2005. Kaksi todellisuutta. Teoksessa Salminen, Pirjo (toim.) 2005. Yhdessä kasvattamaan. Kohti välittämisen toimintakulttuuria. Keuruu: Otavan Kirjapaino Oy

Filander, Karin & Vanhalakka – ruoho, Marjatta 2009. Yhteisöllisyys liikkeessä. Jyväskylä: Gummeruksen Kirjapaino Oy

Gummeruksen uusi tietosanakirja 1987. Osa 2. Jyväskylä: Gummerus Oy

Hakunilan alueen sosiaaliekonomisia tietoja. Viitattu 10.8.2010
<http://fi.wikipedia.org/wiki/Hakunila>

Harju, Aaro 2005. Kansalaisyhteiskunta vapaaehtoistoiminnan innoittajana. Teoksessa Nylund, Marianne & Yeung, Anne Birgitta (toim.) 2005. Vapaaehtoistoiminta - anti, arvot ja osallisuus. Jyväskylä: Gummerus

Heikkilä, Jorma & Heikkilä Kristiina 2005. Voimaantuminen työyhteisön haasteena. Helsinki: WSOY

Heikkinen, Hannu & Roivio, Esa & Syrjälä Leena (toim.) 2008. Toiminnasta tietoon. Toimintatutkimuksen menetelmät ja lähestymistavat. Helsinki: Hansaprint Direct Oy

Helakorpi Seppo, 2005. Työntaidot – ajattelua, tekoja ja yhteistyötä. Saarijärvi: Saarijärven Offset Oy

Helsingin Sanomat, 26.10.2009 pääkirjoitus artikkeli: Koulujen eriytyminen estettävä

Herranen, Jatta & Kivijärvi, Antti 2009. Monikulttuurinen yhteisöllisyys: yhteyden ehdot ja tilat. Teoksessa: Filander, Karin & Vanhalakka- Ruoho, Marjatta (toim.). Yhteisöllisyys liikkeessä. Jyväskylä: Gummeruksen Kirjapaino Oy

Honkanen, Henry 2006. Muutoksen agentit. Muutostyön ohjaaminen ja johtaminen. Helsinki: Edita

Hyväri, Susanna 2005. Vertaistuen ja ammattiauttamisen muuttuvat suhteet. Teoksessa Nylund, Marianne & Yeung, Anne Birgitta (toim.) 2005. Vapaaehtoistoiminta - anti, arvot ja osallisuus. Jyväskylä: Gummerus

Juuti, Pauli 2006. Organisaation kehittämisen muutossuuntia. Teoksessa Juuti, Pauli (toim.) 2006. Johtaminen eilen, tänään, huomenna. Keuruu: Otava

Kiviniemi, Kari 1999. Toimintatutkimus yhteisöllisenä prosessina. Teoksessa Heikkinen, Hannu & Huttunen, Rauno & Moilanen, Pentti 1999. Siinä tutkija missä tekijä. Toimintatutkimuksen perusteita ja näköaloja. Juva: Atena Kustannus

Kohonen, Kirsi & Tiala, Toni 2002. Johdanto. Teoksessa Kohonen, Kirsi & Tiala, Toni 2002. Kuntalaiset ja hyvä osallisuus. Helsinki: Art - Print Oy

Koistinen, Aila 2005. Meidän Jyväskylä - koko kaupungin hanke. Teoksessa Salminen, Pirjo (toim.) 2005. Yhdessä kasvattamaan. Kohti välittämisen toimintakulttuuria. Keuruu: Otavan Kirjapaino Oy

Kopakkala, Aku 2005. Porukka, jengi, tiimi- ryhmädynamiikka ja siihen vaikuttaminen. Helsinki.: Edita

Korhonen Merja 2010 a. Kyselystä vielä. Sähköposti 10.6.2010 eini. nykvi@vantaa.fi

Korhonen Merja sähköposti 2010 b. VS Kyselystä vielä. Sähköposti 16.8.2010 eini. nykvist@vantaa.fi

Kunnat. Net 2010. viitattu 5.11.2010.

http://www.kunnat.net/k_peruslistasivu.asp?path=1;29;374;36984;148786;150318;162883

Kurki, Leena 2000. Sosiokulttuurinen innostaminen. Tampere: Tammer- Paino Oy

Länsimäen yhtenäiskoulun lukuvuosisuunnitelma 2010- 2011, viitattu 7.10.2010
<https://wilma.edu.vantaa.fi/strategy/viewall/114>

Metso, Tuija 2010. Vanhempainliiton monikulttuurisuus -hanke. Sähköposti lähetetty
 16.3.2010 eini.nykvist@vantaa.fi

Nylund, Marianne & Yeung, Anne Birgitta 2005. Vapaaehtoisuuden anti, arvot ja osallisuus murroksessa. Teoksessa Nylund, Marianne & Yeung, Anne Birgitta (toim.) 2005. Vapaaehtoistoiminta - anti, arvot ja osallisuus. Jyväskylä: Gummerus

Nyman, Tarja 2006. Yksilöllinen ja yhteisöllinen voimaantuminen yhteisön kehittämisessä. Teoksessa Laitinen, Hanna (toim.) 2006. Tule mukaan osallistumisen edellytyksiä järjestötyössä. humanistinen ammattikorkeakoulu. Sarja C. oppimateriaaleja 11,206. Vaajakoski: Gummerus

OAJ 2010. Viitattu 7.11.2010 [http://www.oaj.fi/portal/page?_pageid=515,508365 & _dad=portal & _schema=PORTAL](http://www.oaj.fi/portal/page?_pageid=515,508365&_dad=portal&_schema=PORTAL)

Opetushallitus 2010. Viitattu 22.11.2010. http://www.oph.fi/kehittamishankkeet/monikulttuurisuustaitojen_kehittaminen_kouluyhteisoissa

OPM 2010. Opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2010:1. Viitattu 1.11.2010 <http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Julkaisut/2010/liitteet/okmtr01.pdf?lang=fi>

Pekola - Sjöblom, Marianne & Sjöblom, Stefan 2002 . Teoksessa Kohonen, Kirsi & Tiala, Toni 2002. Kuntalaiset ja hyvä osallisuus. Helsinki: Art - Print Oy)

Pennington, Donald C. 2005. Pienryhmän sosiaalipsykologia. Helsinki: Tammer-Paino

Perusopetuksen opetussuunnitelmanperusteet 2004. Opetushallitus. Vammala: Vammalan kirjapaino.

Projektiseloste 2009. Suomen Vanhempainliiton Raha- automaattiyhdistykselle tekemä projektiseloste C , 3705.

Raina, Liisa & Haapaniemi, Rauno 2007. Yhteisöllinen pedagogia. "...ettei tarvitse tehdä yksin." Tallinna: As Pakett

Rimpelä, Matti & Metso, Tuija & Saaristo, Vesa & Wiss, Kirsi 2008.

Vanhempainyhdistysten ja huoltajien osallisuus peruskoulun ja sen oppilashuollon kehittämisessä. Stakes raportteja 29/2008. Helsinki: Valopaino Oy

Roottori 2010. Viitattu 12.11.2010. <http://www.hdl.fi/fi/kehittamistoiminta/roottori>

Salmikangas, Anna- Katriina 2002. Osallistumiskokeiluja ja – kokemuksia. Teoksessa Kohonen, Kirsi & Tiala, Toni 2002. Kuntalaiset ja hyvä osallisuus. Helsinki: Art - Print Oy)

Salmikangas, Anna- Katriina 1998. Osallisuus suomalaisessa yhteiskunnassa - kokemuksia osallisuushankkeista. Sisäasiainministeriö. Helsinki: F.G.Lönnberg

Siniharju, Marjatta. 2003. Kodin ja koulun yhteistyö peruskoulun alkuopetusluokilla. Helsingin yliopiston opettajankoulutuslaitos. Tutkimuksia 242.

Talib, Mirja 2002 . Monikulttuurinen koulu- haaste ja mahdollisuus. Helsinki: Kirjapaja Oy

Talib, Mirja & Löfström, Jan & Meri, Matti 2004. Kulttuurit ja koulu. Avaimia opettajalle. Helsinki: WSOY

Telkki, Harri 2002. Palveluliikenteen kehittämisprojekti ” Meän pirssi”. Teoksessa Kohonen, Kirsi & Tiala, Toni 2002. Kuntalaiset ja hyvä osallisuus. Helsinki: Art- Print Oy)

Tilastokeskus, viitattu 10.8.2010

http://www.stat.fi/til/vaenn/2004/vaenn_2004_2004-09-20_tau_002.html

Toiva, Ari 2002. Osallisuus lähiympäristön kehittämiseen. Paikallisen osallisuuden edistäminen Vantaalla. Vantaa: Vantaan kaupungin paino

Tuomi, Jouni & Sarajärvi, Anneli 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Jyväskylä: Gummerus kirjapaino Oy

Unhola, Terhi 2010. Kodin ja koulun välinen viestintä peruskoulun 7-9 -luokilla Vantaalla. Kolmikantatutkimus viestinnän nykytilasta ja kehittämistarpeista tuloksena

viestinnän malli. Opinnäytetyö Metropolia ammattikorkeakoulu. Mediatuottamisen koulutusohjelmassa (YAMK) https://publications.theseus.fi/bitstream/handle/10024/11001/Unhola_Terhi.pdf?sequence=1

Wilma. Viitattu 2.10.2010 <https://wilma.edu.vantaa.fi/>.

Yeung, Anne Birgitta 2002. Vapaaehtoistoiminta osana kansalaisyhteiskuntaa ihanteita vai todellisuutta? Tutkimus suomalaisten asennoitumisesta ja osallistumisesta vapaaehtoistoimintaan. Helsinki: Hakapaino

Yeung, Anne Birgitta 2005. Vapaaehtoistoiminnan timantti. Miten mallintaa motivaatiota? Teoksessa Nylund, Marianne & Yeung, Anne Birgitta (toim.) 2005. Vapaaehtoistoiminta - anti, arvot ja osallisuus. Jyväskylä: Gummerus

Yle 1 2010. Yleisradion uutiset 4.6.2010

LIITTEET

Kysely Länsimäen yhtenäiskoulun opettajille

Liite 1

29.3.2010

Hyvä kollega,

Opiskelen Nurmijärven Humanistisessa ammattikorkeakoulussa yhteisöpedagogiksi.

Opinnäytetyöni teen aiheesta monikulttuurisen vanhempaintoimikunnan perustaminen Länsimäen yhtenäiskouluun. Kodin ja koulun välinen yhteistyö on noussut koulumme arvokeskusteluissa tärkeänä esille ja toivonkin, että sinulla on hetki aikaa vastata kysymyksiini.

Jos haluat vastata nimettömänä, niin vastattuasi voit tulostaa vastauspaperin ja toimittaa yläkoulun puolella koulusihteerille, jolta haen sen. Alakoulussa voit laittaa vastauspaperin lokerooni. Voit halutessasi laittaa vastuslomakkeen minulle sähköpostitse, jolloin nimesi tulee näkyviin, mutta poistan sen ennen vastausten analysointia. Jos sinulla on kysyttävää haastattelusta voit kääntyä joko rehtorimme Virpi Lehmusvaaran tai minun puoleeni.

1. Mitä tiedät Länsimäenkoulun vanhempaintoimikunnasta?

2. Mistä sait tiedon?

3. a) Ajatteletko, että opettajantyösi kannalta on merkitystä sillä, että koulussamme on vanhempaintoimikunta?

Tärkeys 1- 5

(1 ei tärkeä - 5 erittäin tärkeä)

☐
☐
☐
☐
☐

1
2
3
4
5

b) Miksi?

4. Oletko kertonut oppilaittesi vanhemmille vanhempainoimikunnasta?

a) Jos et niin

Miksi?

Jos olet niin

Kenelle/ keille?

Mitä?

Missä tilanteessa?

Miksi?

Kiitos vaivannäöstäsi!

Yhteistyöterveisin,

Eini Nykvist

puhelin 040 825 3159

eini.nykvist@vantaa.fi

Kysely Länsimäen yhtenäiskoulun monikulttuurisen
vanhempaintoimikunnan jäsenille

Liite 2

26.5.2010

KYSELY VANHEMPAINTOIMIKUNNAN JÄSENILLE

1. Miksi halusit tulla mukaan perustamaan vanhempaintoimikuntaa?

2. Mikä on mielestäsi toiminnan tarkoitus?

3. Oletko tyytyväinen toimintaan?

kyllä

en

Miksi?

4. Mitkä tekijät ovat mielestäsi vaikuttaneet siihen, että vanhempaintoimikunta syntyi?

5. Mitä mieltä olet siitä, että toimintaan ei ole tullut mukaan suomalaisia?

6. Mikä on ollut mielestäsi tärkeintä toiminnassa?

Miksi?

7. Mikä toiminnassa on hausointa?

Miksi?

8. Mikä toiminnassa on ikävintä?

Miksi?

9. Oletko mielestäsi saanut osallistua tarpeeksi

a) toimintaan?

kyllä

en

b) päätöstentekoon?

kyllä

en

Miksi?

10. Mitä vielä toivot toiminnalta?

Miksi?

11. Muita toimintaa liittyviä ajatuksia/ kommentteja/ kysymyksiä

voit jatkaa tarvittaessa myös kääntöpuolelle.

Kiitos vastauksistasi!

Eini Nykvist

Kysely Suomen vanhempainliiton yhdistyksen jäsenyhdistyksille

Liite 3

10.6.2010

Hyvä Suomen vanhempainliiton yhdistyksen jäsen,

Opiskelen Nurmijärven Humanistisessa ammattikorkeakoulussa yhteisöpedagogiksi. Teen opinnäytetyöni aiheesta monikulttuurisen vanhempainliiton perustaminen Länsimäen yhtenäiskouluun.

Tarvitsen opinnäytetyöhöni liittyen tietoa siitä, onko Suomessa jo vanhempainyhdistyksiä, joissa on eri kieli- ja kulttuuriryhmien edustajia.

Toivon, että teillä on aikaa vastata muutamaan kysymykseeni.

Alleviivaa oikea vaihtoehto/ vaihtoehdot kysymyksistä.

Voitte lähettää vastauksenne minulle sähköpostin kautta tai paperipostina kotiosoitteeseeni tai voitte lähettää vastauksen sähköpostilla vanhempainliiton kautta, jos ette halua yhteystietojanne näkyviin minulle.

Viimeinen palautus päivä on 14.9.2010

Ystävällisin terveisin,

Eini Nykvist

eini.nykvist@vantaa.fi

puhelin 040 825 3159

os. Maratontie 6 s. 1

01280 Vantaa

Kysely

10.6.2010

1. Onko koulunne vanhempainyhdistyksessä mukana muitakin kuin suomea tai ruotsia äidinkielenään puhuvia vanhempia?

kyllä

ei

2. Jos on, niin mitä on heidän äidinkieltensä?

3. Jos ei, niin miksi?

a) alueella ei asu muita kuin suomea tai ruotsia äidinkielenään puhuvia.

b) alueella asuu muitakin kuin suomea tai ruotsia äidinkielenään puhuvia, mutta

b1. yhdistyksestä on tiedotettu ainoastaan suomen kielellä

b2. heitä ei kiinnosta yhdistyksen toiminta

b3. emme ole saaneet tulkkia, joten he eivät voi osallistua kokouksiin

tulkkaus puutteen syy:

taloudellisten resurssien puute

tulkattavan kielen harvinaisuus

emme tiedä kuinka tulkki tilataan

muu mikä?

b4. muu, mitä?

Kiitos vaivannäöstänne!

